

Türkçe Eğitimi Alanındaki Makalelerin Akademik Söylem Oluşumu*

*Serkan FURTUN***
*Muhsine BÖREKÇİ****

Öz

Bu çalışma, Türkiye'deki Türkçe eğitimi üzerine çalışılan akademik metinlerin tür analizi çerçevesinde çeşitli başlıklar altında söylem analizinin yapılmasını ve ilgili makalelerin uzman görüşleri ile değerlendirilerek bilimsel dile ve yapıya uygunluğunun incelemesini amaçlamaktadır. Bu araştırma için Türkçe eğitimi konu alan makaleler çalışma materyali olarak kullanılmıştır. Makaleler Türkçeye uyarlanan makale inceleme formatı ile doküman incelemesine tabi tutulmuştur. Ardından Türkçe eğitimi makalelerinin yayınlandığı dergilerin Türkçe eğitimi alan editörleriyle araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formuyla Türkçe eğitimi makalelerinin durum hakkında görüşme tekniği ile veri alınmıştır. Bu verilerin işlenmesi ve yorumlanması makalenin bulgular kısmında, karşılaştırması ise tartışma bölümünde yapılmıştır. Araştırma kapsamında 402 makale incelenmiş ve 12 editör ile mülakat yapılmıştır. Bulgular, her bir veri setinin ayrı ayrı incelenmesini, tartışma ise veri setlerinin ilişkilendirmesini içermektedir. Bu çalışma ile Türkçe eğitimi makalelerinin sorunlarının tespit edilmesi, yazarın çalışmadaki konumu ve topladığı verileri nasıl kullanması gerektiğine yönelik yöntem bilimsel, bağlamsal, epistemolojik ve içeriğe dayalı öneriler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akademik metin, söylem analizi, retorik, Türkçe eğitimi, tür analizi

Academic Discourse Formation of Articles in Turkish Education

Abstract

The aim of this study is to perform a discourse analysis of academic texts pertaining to Turkish language education in Türkiye. The analysis will be conducted using genre analysis, with a focus on evaluating the appropriateness of scientific language and structure. Expert opinions will be utilized to assess the relevant articles. The study materials consist of articles specifically related to Turkish language education. These articles underwent document analysis using a review format adapted for the Turkish language. Additionally, interviews were conducted with the editors of journals that publish Turkish education articles, using an interview form developed by the researcher. The data collected from these sources were processed and interpreted, with the findings presented in the respective section of the article. A comparison of the data sets was conducted within the discussion section. In total, 402 articles were analyzed, and interviews were conducted with 12 editors. The findings comprise an individual examination of each data set, while the discussion section establishes connections between the data sets. This study offers methodological, contextual, epistemological, and content-based suggestions to identify issues related to Turkish education articles, the researcher's role in the study, and how to effectively utilize the collected data.

Keywords: Academic text, discourse analysis, rhetoric, Turkish education, genre analysis

* Bu çalışma "Türkçe Eğitimi Alanındaki Makalelerin Akademik Söylem Oluşumu: Tür Analizine Dayalı Bir Söylem Çözümlemesi" başlıklı doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

** Araştırma Görevlisi Doktor, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Rize, serkan.furtun@erdogan.edu.tr, ORCID: orcid.org/ 0000-0002-7120-8701

*** Profesör Doktor, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Erzurum, mborekci@atauni.edu.tr, ORCID: orcid.org/ 0000-0003-1687-3810

Giriş

Bilimsel çalışmalar Türk dilinin başlangıcı olarak görülen 6.-10. yüzyıllara yani Eski Türkçe devrine kadar ulaşmaktadır. Yazılı kaynaklara bakarak Türkçenin başlangıcı ya da en eski dönemi Eski Türkçe olarak ifade edilebilir ki Türkçenin en eski belgeleri de bu dönemde yer almaktadır (Tezcan, 1978, s. 271). Bu döneme ait metinler ele alındığında, yazı dili geçmişinin, edebî dil olarak kullanımının tarihinin bu dönemlere kadar ulaştığı görülmektedir (Özönder, 2002).

Hiçbir dil aslında bilim dili olarak ortaya çıkmamıştır. Eğer dilin konuşulduğu toplumlarda ya da sosyal ortamda bilim konuşuluyorsa ya da bilim üretiliyorsa, dil o zaman dilim dili olmaya adaydır. Toplamların sosyal, kültürel ve sosyoekonomik olarak alt yapısının el verdiği ölçüde toplumun eğitim düzeyinin de yönlendirmesiyle bilim oluşmaya ve bilim düşünölmeye başlar. Bu başlangıç ile topluma ait o dil, bilim dili olmaya ve kendi özellikleriyle de bilime yön vermeye başlayarak gelişimini o ölçüde sürdürür. Bu durum, bilim üretimiyle bilim dilinin kavramları arasındaki koşutluğu da beraberinde getirir. Bilimin evrenselliği yalnızca kavram boyutundadır. Bilim üreten her toplum, bu evrensel kavramları karşılayacak terimleri kendi dilinde türetebilir (Ergenç, 2001, s. 12). Kültürün, bir toplumun deneyimlerinin biriktirilmesi ve kuşaktan kuşağa aktarılması ile oluşan bir “sermaye” olduğu düşünöürse bunun oluşmasında ve taşınmasında dilin temel belirleyici olduğu görülür (Börekçi, 2006, s. 6). Kültürün etkisiyle oluşan sosyal ortam ile dilin kullanımıyla oluşan bilimsel düşönceler toplumun bilimsel sosyal yapısına yön verir. Bu durum dil-toplum ve bilimin iç içe ve birbiriyle ilişkili hareket ettiğini göstermektedir.

Bir dilin bilimsel göstergelere sahip midir ya da çağdaş bilimi ifade edecek güce sahip midir gibi eleştiriler her toplumda tartışmaya açık bir konudur. Bunun tartışılmasının sebebi, disiplinler arası çalışmaları yapabilme, kültürlerarası etkileşimi karşılayabilme ve dilin kendine özgü yapısını koruyarak diğer dillerle etkileşimi ne ölçüde yapılabileceğine dair inancın sürekli test edilmesiyle ilgilidir. Bu nedenle alandaki pek çok araştırmacı sosyo-kültürel başlıklar altında retorik çalışmalarının yapılması gerekliliği üzerinden durmuşlardır (Mauranen vd., 2010; Salager-Meyer, 2014; Swales, 1997).

Bilimsel bilgi, dil ile düşünerek ardından metne yani yazılı ifadeye dönüştürölerek geçerliliğini korur ve paydaşlarıyla buluşturulur. Küçük varsayım ile ilgili olarak yazar, doğa bilimleri ve sosyal bilimler arasındaki ikilemden teorik destek alır: İlki, doğanın gerçek değer terimleriyle temsilini öne sürerken ikincisi gerçeklik ve dolayısıyla ikna açısından bir gerçeklik algısı yansıtır (Politis, 2007, s. 2071). Bilimsel çalışmalar bağlamında araştırma makalesi metinlerinin metinsellik özellikleri ve dilsel yapıları üzerinde sıklıkla durulmaktadır. Bu açıdan yapılan incelemelerdeki en büyük eksiklik ise söylem yapılarının incelenmemiş, inceleme dışı tutulmuş olmasıdır denebilir. Batıdaki çalışmalarda olduğu gibi Türkiye’de yapılan çalışmalarda da akademik metinlere yapılan söylem incelemeleri oldukça sınırlı kalmıştır. Alanyazın incelendiğinde Türkiye’deki her alanda olduğu gibi Türkçe eğitimi alanındaki makalelerdeki tür analizi ve söylem analizi çalışmalarının da oldukça sınırlı düzeyde olduğu, alana özgü bilimsel yapının inşasının keşfedilmesi ve yeniden oluşturulması ihtiyacının varlığı görölmektedir (Çocuk, 2017, 2018; Çocuk & Arı, 2018; Kan, 2014).

Söylemlerin bilimsel metinlerdeki sosyal retorik özelliklere ve özellikle bilimsel metinleri ele almanın günümüzde yaygın bir yolu, tür analizi çalışmaları olmuştur. Tür analizi metinlerin değerlendirilmesi açısından oldukça önemlidir çünkü türler (metin türleri), bağlamsallaştırılmış veri hazırlama yöntemlerini ifade etmede nitelikli bilgi topluluklarıdır (Miller, 1984). Hatta türler, özellikle araştırma makaleleri, yeni bilginin üretildiği ve bu bilgilerin paydaşlara iletildiği bir kanal görevini yerine getirmektedir (Soler, 2007, s. 97). Tür incelemesi, bireylerin belirli iletişimsel durumları yönlendirmek ve yorumlamak için dili nasıl kullandıklarını anlamayı ve bu bilgiyi okuryazarlık eğitiminde kullanmayı amaçlar. (Hyland, 2003, s. 22). Yazma, birçok sosyal bağlamda çeşitli şekillerde kullanılır, kurumsal ve kültürel bunlardan sadece birkaçıdır. Tüm türler eşit bir biçime sahip değildir. Her türün kendisine göre bir anlatımı, içerik oluşturma süreci ve bir yapısı vardır. Akademik söylem türleri, disiplinler ve bağlamlar arasında bilgi üretmeyi ve iletmeyi amaçlayan akademik makaleler, makaleler, tezler, sempozyumlardaki sunumlar vb. gibi çeşitli biçimlerdir.

Akademik makalelerin ön yazımı, yazılması ve yeniden düzenlenmesi sürecinde yer alan tüm çatışmalar, mücadeleler ve dirençler “doğanın çeşitli dolayım seviyelerinde yeterince tam ve kesin bir temsilini yaratma endişesi” göz önüne alındığında (Bazerman, 1994, s. 210), akademik yazının sosyal

ve etkileşimli doğasını kabul etmemek ve daha önce önerilen nesnel doğası hakkında şüphe duymamak çok güç seviyede yer almaktadır. Ivanic (1998) ayrıca akademik yazının sosyal ve etkileşimli yönünü anlatmak için bir dizi kavramı ele almıştır. Bunlardan “söylem topluluğu” kavramı, akademik yazının neden dış dünyanın nesnel, doğrudan bir temsili olmadığını açıklamak açısından önemlidir ve bu da akademik yazıda kimlik meselelerinin tartışılmasının yolunu açmaktadır. Normların ve uzlaşımın akademik söylemde oynadığı role odaklanan söylem topluluğu kavramı, insanların yazılı dil aracılığıyla birbirleriyle etkileşime girdiklerinde, belirli bir söylem topluluğuna üyeliklerini sergilediklerini ve ortak hedefleri paylaşarak ve onun üzerinde anlaşmaya varılanları kullanarak tanınmaya çalıştıklarını ima etmektedir.

Örneğin Bazerman (1988), bilimsel yazının geleneksel, etkileşim ve epistemolojik boyutlarını inceleyen kitabında, “geçtiğimiz yüzyılın bilimsel dilin kutsal olduğuna dair yaygın inancın” diyerek akademik yazının nesnel veya kişisel olmayan görüşüne şiddetle karşı çıkmıştır. Sadece doğal gerçeklerin şeffaf bir aktarıcısı elbette yanlıştır” (s.14). Bu bakış açısını ampirik olarak doğrulamak için, Bazerman, araştırma ve araştırmaya dahil olan çeşitli sosyal ve doğal faktörlerin taktiksel yönetimi yoluyla başarılı bilimsel iddiaların nasıl formüle edildiğini göstermek için Arthur Holly Compton tarafından bir öncekinin ardından yazılan büyük bir keşif makalesini ve ikincil bir makaleyi incelemiştir. Bunun sonucunda bulguların aktarılması için kullanılan dilin yazarın kendisini ve çevresini yansıttığı olsa da yine de bir türe ait özelliği barındırması ve herkes tarafından kabul görülecek bir biçimin oluşturulması gerektiğinin farkına varmıştır.

Yazılı metinlerin arka planı, tepkisi ve algısı; ancak metinler “topluluğun epistemolojik ve kişilerarası uzlaşımını kabul eden” (Hyland, 2004, s. 20) şekillerde çerçevesinde okuyucular onları uygun ve inandırıcı bulacaktır. Bununla birlikte birçok akademik metin türlerinin retorik amaçları bile onların sosyal ve iletişimsel yapısını açıklayıcı hale getirir. Akademik söylemdeki çeşitli türler arasında araştırma makaleleri, Özel Amaçlar için İngilizce’nin (ESP) (2012) hızlı gelişiminden bu yana son yıllarda en çok ilgi çeken konulardan olmuştur. Yüksek frekansları ve geniş dağılımları ile araştırma makaleleri kendilerini yalnızca akademik söylemde kilit bir tür haline getirmekle kalmaz; aynı zamanda kitaplarında türün araştırılmasına büyük önem vermiş birçok araştırmacının ilgi alanı olarak öne çıkar (Bhatia, 1993; Hyland, 2004; Swales, 1990a; Swales, John M & Feak, 2004)

Tür araştırmalarında, özellikle araştırma makalelerindeki retorik yapılar için Swales’in (1990a) sisteminin türlerin analizi için faydalı bir iskelet olduğunu ve söylem kategorilerin frekansını vermeye amaçlamıştır. Ancak bu sistem, bazı araştırmacılar tarafından aşırı öznel olarak değerlendirilmiştir. Geçerliliğin ve güvenilirliğin bilimsel anlamda sağlanmadığını düşünmüş ve farklı bir tür analizi sistemi oluşturmanın gerekliliğinden bahsetmiştir. (B. Kanoksilapatham, 2003; Paltridge, 1994). Biber (1992) ise benzer bir şekilde yazılımların kullanılması gerektiğini söylemiş, çok boyutlu ve ilişkisel analizlerin gerekliliği üzerine durmuştur. Türlerin daha sistemli ve doğrulanabilir araçlarla incelenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Swales'in (1990a; 2004) araştırma yazısını analiz etmek için bir yaklaşım olarak tür analizini kullanma önerisinden bu yana, English for Specific Purposes (Özel Amaçlar için İngilizce / ESP) geleneğinde Hyon (2018), araştırma makalelerinin (RA- Research Article) veya dergi makalelerinin (Journal Article) çeşitli yönleri üzerine tür analizi çalışmaları yoğun bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bazı araştırmacılara göre araştırma makalelerinin tür analizi, yeni araştırmacılar için hala çalışılması gereken bir alan olarak görülmektedir (Graves vd., 2013, s. 422). Tür analizine yönelik birçok çalışma makalelerin belli bölümlerini ele alan çalışmalar olarak literatürde yer almaktadır.

Akademik bir makale öncelikle bir taslak çalışma gerektirmektedir. Taslak çalışma üzerine bir iskelet oluşturulur. Bu iskelet için literatür incelemeleri kapsamında bir bilimsel çalışmanın olmazsa olmazları olarak ifade edilebilir. İşte bu planlama ve iskelete genel olarak IMRAD ya da IMRD kalıbı denmektedir. Bir araştırma plan kalıbı olan IMRAD, makalenin Introduction, Method, Results, And ve Discussion bölümlerinin baş harflerinden oluşturulmuş bir kodlamadır.

IMRAD açılımı şu şekildedir:

Giriş	Introduction	Hangi Problem incelendi?
Yöntemler	Methods	Problem nasıl incelendi?
Bulgular	Results	Bulgular neler?

Tartışma Discussion Bulguların anlamı ne?

"IMRAD" (Giriş, Yöntemler, Bulgular ve Tartışma) olarak bilinen evrensel, iyi yapılandırılmış makale formatı, çalışmaların oluşturulmasını kolaylaştırır ve bu tür makalelerin geliştirilmesi daha kolaydır (Grech, 2019, s. 105; Simon vd., 2020, s. 1).

Giriş bölümleri çalışmanın arka planını ve gerekçesini oluşturmaktadır (Swales, 1990b, s. 137). Yöntem bölümü, çalışmanın güvenilirliğini gösteren kanıta dayalı bilgiler sağlar ve çalışmanın gelecekte tekrarlanmasına izin verir (Cargill & O'Connor, 2009, s. 35). Sonuç bölümleri çalışmanın sonuçlarını sunmaktadır (Swales, 1990a, s. 170). Tartışma bölümleri, gözlemlenen gerçekler arasındaki bağlantıları gösteren girişleri ve sonuçları birleştirir (Day & Gastel, 2011, s. 73). Bu nedenle, bu bölümlerin her birinin birbiriyle ilişkili birçok görevi ve işlevi vardır.

İlk olarak 1979'da çıkan ve 2012 itibarıyla yedi baskıdan geçen Day's How to Write Scientific Books'ta (Day, 1979; Day & Gastel, 2011) IMRD bölümlerinin nasıl yazıldığını açıklıyor. IMRD formatını öğretim için ele alan diğer çalışmalar hedefler arasında Swales ve Feak (2004) ile Cargill ve O'Connor (2009) bulunmaktadır.

Bu çalışmalar daha sonra bilimsel makalelerin nasıl olması ve hangi kurumda oluşturulması gerektiğine ilişkin ön tanımlı format olan IMRAD'ı oluşturmuştur. IMRAD sistemi hemen hemen tüm makale ve dergi sistemlerinde "yazara notlar" ve "yazım kuralları" içeriklerinde yer almaktadır. Bu, akademik tezler ve doktora tezleri için geçerlidir. APA, açıklığı ve iletişimi kolaylaştırmak için bilimsel makalelerin yapılarını standart hale getirmek üzere Amerikan Psikoloji Derneği tarafından oluşturulmuştur (American Psychological Association, 2020).

IMRAD yapısının yanında farklı yapılar da bulunmaktadır ancak bunların geçerliliği çok fazla olmamakla birlikte temelde IMRAD yapısı ile aynı mantığı kullanmaktadır. Lin ve Evans (2012, s. 153) araştırmacıların yapısal modellerle ne yaptığını tartışan ve IMRD formatının "en önemli yapısal modellerden biri olmaya devam etmesine rağmen hiçbir şekilde varsayılan format olmadığı" sonucuna varan çeşitli disiplinlerden gelen yayınları gözden geçirdi. Çalışmasında en yaygın formatlar bir giriş, isteğe bağlı bir literatür taraması, yöntemler, birleşik sonuçlar ve tartışma ve son olarak bir sonuçtur. Daha spesifik olarak uygulamalı dilbilim alanında çalışan Ruiying ve Allison (2004) araştırmayı gözden geçirdiler ve makalelerin IMRD formatının genel makro yapısını koruduğunu, ancak bireysel başlıkların ve organizasyonel seçimlerin alt başlık yapılarını teşvik ettiği sonucuna ulaşmıştır. Teorik çalışma, bilim odaklı, literatür taraması gibi isimler IMRAD formatının dışında yer almaktadır.

Uluslararası yayınlar yapmak ve bir ülkedeki bilgi ve deneyimi diğer ülkelerdeki ilgi gruplarıyla paylaşmak için bir tür teşvik olan dil politikası, bazen komşu ülkelerden araştırmacıların araştırma tutumlarına da yön verebilmektedir. Bu yönüyle enternasyonalizm, Türkiye'nin özellikle yüksek öğretimdeki dil politikasını ve yayın yazarlarının araştırma alanını, yöntemini ve bakış açısını etkilemektedir. Buradaki diğer önemli durumlar dünya dinamikleri ve akademik söylemin gerçekliğidir.

2010-2015 yılları arasında aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 52 ülkenin bilimsel yayın yoğunluğuna ilişkin bir araştırma, uluslararası işbirliğinde Türkiye'nin orta ve alt sıralarda yer aldığını ortaya koydu. Rapor (TÜBİTAK ULAKBİM, 2017) aşağıdaki sonuçları vermektedir:

2010-2015 yıllarında Amerika Birleşik Devletleri (3.660.831), Çin (1.678.221) ve İngiltere (904.456) en çok yayın üreten ülkeler olarak listenin en başında yer almaktadırlar. Türkiye bu süre içerisinde alan yazına 204.216 adet bilimsel çalışma ile katkı sağlamıştır. Bu çalışma sayısı ile 18. Sırada yer almaktadır. Etki büyüklüğü 3.30'dur ve bu katkısı ile alan yazına katkısı %1.50 düzeyindedir. Türkiye bu dönemdeki 204.216 çalışmanın 36.007 adedini (%17.63) uluslararası işbirliği ile alan yazına kazandırmıştır. Türkiye çalışma arkadaşı olarak en sık ABD (13.819), Almanya (5.892) ve İngiltere (5.586)'den seçmiştir. İkinci sırada ise 2.419 makale ile Çin gelmektedir. Avrupa Birliği topluluğu ülkeleri olarak bakılırsa toplam olarak bu birlik içerisindeki ülkeler ile 18.421 akademik çalışma yapılmıştır.

Sosyal Bilimler alanındaki çalışmaların etki değerine bakıldığında iktisat alanındaki çalışmaların (197.335) %45.32'sinin atıf aldığı görülmüştür. Bu çalışmaların dünya alan yazınına etki değeri 3.2 olarak gerçekleşmiştir. ABD (57.405) adet çalışmayla İngiltere (20.614) ve Çin (14.462)'i geçerek birinci sırada yer almaktadır. Türkiye bu alanda toplam 2.351 çalışma ile ve 2.38'lik alan yazına etki değeri ile 18.sırada yer almaktadır.

Bu nedenlerle çalışma, akademik metinlerden bilimsel söylem örnekleri toplayarak bu konuları ele alma ve böylece Türkçe eğitiminde makale yazarlarının metinsel etkinliğine ilişkin farkındalığı artırma girişimi olarak nitelendirilebilir. Akademik metinlerde akademik dil, üslup ve söylem üzerine yapılan bu çalışma, söylem sorunlarının kaynağına inmeyi ve altta yatan olası sorunları keşfetmeyi ve çözümler önermeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın veri kaynağını ULAKBİM'de taranan tüm dergilerde Türkçe eğitimi alanında yazılan akademik metinler oluşturmaktadır. Sonuçların doğruluğunu sağlamak ve daha doğru bilgi elde etmek için bilgisayar programları kullanılarak çok değişkenli analizler yapılmıştır.

Sonuç olarak yeni başlayan araştırmacıların ve akademisyenlerin, bilimsel makalelerinde bazı genel çizgiler oluşturarak türe ilişkin farkındalıklarını artırmaları beklenir, çünkü bilimsel bir tür yaratmak için bahsedilen noktalar hangi görevlerin gerekli olduğuna dair somut bir gösterge oluşturmaktadır. Ayrıca özette sunulan sonuçlar Türk eğitim araştırmacılarının, öğrencilerin, eğitimcilerin ve akademilerin ilgisini çekecek ve tür eğitimini ön plana çıkaracaktır.

Bu çalışmanın amacı, Türkçe eğitim makalelerinin retorik sorunlarını ortaya koymak ve çözüm önerileri sunmaktır. Araştırmanın temel amacı, akademik edebî söylem türlerinden biri olan makalelerin belagat yapılarına özel olarak bakarak Türkçe eğitimi alanında Türk bilginlerinin metinlerine gömülü eserleri incelemektir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Türk eğitim uzmanlarının araştırma makalelerinin bölümlerinde (literatür, yöntem, tartışma, bulgular ve sonuçlar) yer alan belirli retorik kalıpları ortaya çıkarmaktır. Bu bilgilerden hareketle, araştırmacının Türkçe eğitim makalelerinde gerçekleştirdiği retorik yapıların arkasındaki etmenler hakkında bilgi edinmek için metinlerde Türk akademik kültürünün söylemsel işaretlerini de bulmak amaçlanmaktadır. Bu nedenle Türk eğitimcilerin makale türlerini düzenleme biçimleri incelenirken akademik söylem normlarının benimsenip benimsenmediği veya kültürel ideolojilerin metinlere yansıtılıp yansıtılmadığı sorgulanmıştır.

Makalelerin incelenmesi ve değerlendirilmesinden doğan bu çalışma, bir retorik çalışmadır. Bu bağlamda yazarlar, son şekli olarak gördükleri araştırmanın genel içeriğine ilişkin resmi ve maddi değerlendirme raporları hazırlar; Son olarak düzenleyici değerlendirme raporları ürettikleri düzenleyici/inceleme süreci, yalnızca sorunlu alanların vurgulanmadığı kilit noktalardır. Editörler bunların yanı sıra araştırmacıya makale hakkında tavsiyelerde bulunurlar. Editörlerin bu konudaki uzun yıllara dayanan deneyimine dayanarak retorik konusunu daha derinlemesine ele almak için bu akademisyenlerle çalışmak gerekli görüldü. Bu nedenle araştırmacı, editörlerin yapılarla ilişkin açıklamalarına makalelerde yer verilmesinin daha doğru olacağına karar vermiş ve Türkçe eğitim araştırmalarında söylem sorunlarının tespit edilmesinde, araştırmacılar daha iyi akademik çalışmalar oluşturmada ve sorunlara çözüm bulunmasında daha etkili sonuçlar elde edildiğini kabul etmiştir.

Bu nedenle, çalışma aşağıdaki araştırma sorularını ele almaktadır.

1. Türkçe eğitimi ile ilgili akademik yayınlara ev sahipliği yapan dergilerin editörleri, Türkçe eğitimi bağlamındaki makaleleri nasıl değerlendirmektedir?

1.1. Editörler, yayınlanmak üzere Türkçe eğitim araştırma makalelerini incelerken ve değerlendirirken hangi akademik söylemsel kalıplarla karşılaşılıyor?

1.2. Türkçe eğitim makaleleri, eğitim dergilerinde yayınlanan ve yinelenen söylemsel yapıları kullanıyor mu?

2. Araştırma, akademik söyleme dikkat ediyor mu? Akademik yazının ihtiyaçları nelerdir?

2.1. Türk eğitim araştırmacılarının akademik makalelerinin akademik söylem yapısı nasıl evrilmektedir?

3. Türkiye'de eğitimle ilgili makaleler nasıl geçerli kılınır ve bu çalışmalara dünya literatüründe nasıl daha fazla yer verilir?

3.1. Türk eğitim araştırmalarının dünya literatüründe daha fazla yer kazanması için neler yapılabilir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada karma yöntemlerin tasarlanmasının ilk ve en önemli nedeni, nicel ve nitel yaklaşımların "tamamlayıcı güçlü yönler ile örtüşen zayıf yönlerin bir bileşimi (Johnson ve Onwuegbuzie, 2004, s. 19)" olmasıdır. Greene ve diğerleri (1989) araştırmalarında, karma yöntem değerlendirme tasarımları için kavramsal bir çerçeve sağlamaya çalıştı. Bu çalışma sonraki çalışmalara temel oluşturmuş ve Bryman (2006) tarafından "Niceliksel ve Nitel Araştırmayı Entegre Etmek: Nasıl Yapılır?" Çalışma, nitel ve nicel araştırmanın ortak kullanımı ve güçlü ve zayıf yönlerin dengesi için şemalar sunar.

Birden çok yöntemin eşzamanlı kullanımı, aynı fenomen etrafında toplanan farklı türdeki verilere (sözlü veya sayısal) dayalı yakınsak ve destekleyici sonuçlar da sağlayabilir. Nicel ve nitel gözlemler ayrı ayrı işlendi, ardından veriler birleştirildi ve üçgen mantık kullanılarak yorumlandı. Herhangi bir akademik metnin retorik duruşu, bağlamsal faktörler, bireysel bakış açısı ve disiplin normları ile bilimsel ve akademik sorular arasındaki ilişki ile ilgilidir. Bu bağlamda, gazetecilerin makale analizleri sırasında makaleleri araştırırken/değerlendirirken karşılaştıkları retorik sorunlar, sonuçların daha somut bilgiler olmasına yardımcı olur.

Örneklem / Araştırma grubu

Bu çalışmanın veri kaynağı, 402 Türkçe eğitim makalesi ve Türkiye'de akademik dergilerde dergi editörlüğü yapan öğretim elemanlarından oluşmaktadır.

Çalışmanın veri kaynağını oluşturan akademik makaleler belli kriterlere göre seçilmiş ve incelemeye dahil edilmiştir. Bu kriterlerin başında IMRAD sistemine göre hazırlanmış olması gerekliliği yer almaktadır yani bir alanyazın, yöntem, bulgular, tartışma ve sonuç bölümlerinin yer alması beklenmektedir. Makalenin derlem değil araştırma makalesi olması, Türkçe yazılmış olması ve Türk araştırmacı tarafından yazılmış olması gerekmektedir. Toplamda 1071 makale içerisinde bu kriterlere göre 2 uzman ile eleme yapılarak sonuçta 402 araştırma makalesi çalışmaya dahil edilmiştir. Aşağıda çalışma şablonundan bir kısım yer almaktadır:

Yöntem				
Nu.	Sınıf ve Kodu			
8	Veri kaynağı seçiminin/Örnekleminin gerçekleştirme güçlülük düzeyi: katılımcıların/metinlerin veri kaynağı olarak seçilmesinin alanyazınla desteklenmesine ve mevcut çalışmanın veri kaynakları seçilirken bir dizi mantık örgüsünün sunulmasına işaret etmektedir.			
	N1	Mantık örgüsü, ilgili alanyazından hareketle temellendirilmiştir veya açıkça anlatılmıştır		
	N2	Mantık örgüsü ikna edicidir.		
	N3	Her bir kaynağın seçimi için sunulan mantık örgüsü, ilgili alanyazından hareketle temellendirilmiştir veya açıkça anlatılmıştır.		
	N4	Sunulan bütün mantık örgüsü ikna edicidir.		
	Nitelik	Var	Yok	
	N1			01 (Düşük) 02 (Orta) 03 (Yüksek)
	N2			N1 ve N2 yok N1 veya N2 var N1 ve N2 var
	N3			N3 ve N4 yok N3 veya N4 var N3 ve N4 var
	N4			
	Muadil Kod			
	80	Eksik raporlama – birden fazla veri kaynağının kullanıldığı ancak bütün kaynaklara dair gerçekleştirimin sağlanmadığı durumlara işaret eder		
	90	Kategori Uygulanamaz (Gerekçendirme yok)		
	00	Kararsız		
	Not:			
	1	Eğer sadece 1 veri kaynağının (katılımcı ya da metin) seçimi/örnekleme süreci için gerçekleştirme varsa N1 ve N2'yi işaretleyin. Eğer birden fazla veri kaynağının (katılımcılar ya da metinler) seçimi/örnekleme süreci için gerçekleştirme varsa N3 ve N4'ü işaretleyin.		
	2	Eğer açıkça belirtilmiş bir mantık örgüsü yoksa 90 kodunu işaretleyin.		

Şekil 1. Yönteme Ait 8. Maddenin İncelenmesi

Makalelerin Kodlanması Çalışması

Çalışmanın içerik analizinin yapılabilmesi için araştırmacı ve kodlayıcılar tarafından, Türkçe eğitimi çalışmalarının niteliğinin değerlendirilmesi ve önerilerin getirilmesi amacıyla en uygun görülen ölçme aracı olarak Jaroongkhongdach ve diğerleri (2012) tarafından oluşturulan teknik kullanılmıştır. Editörler ile görüşmeler yapılmış, araştırmacı ve kodlayıcılarla birlikte tema, alt tema ve kodlar oluşturulmuş, çalışma bu temalar etrafından sonuçlandırılmıştır.

İlgili çalışma kullanılmadan önce farklı uzmanlar tarafından Türkçeye çevirisi yapılmış, sonra tekrar İngilizce diline çevirisi yapılmış ve tekrar Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Jaroongkhongdach ve diğerleri (2012) tarafından yapılmış bu çalışmanın kullanılmasının gerekçesi, Tayland ve Türkiye akademik yapısının birbirine benzer olması, iki ülkede de akademik teşvik sisteminin kullanılıyor olması ve ilgili ölçme aracının Tayland'daki İngiliz Dili eğitimi dergilerinin retorik yapısının incelenmesi amacıyla kullanılmış olması söylenebilir. Bu çalışma, Taylandlı İngiliz akademisyenleri tarafından yayınlanan 100 araştırma makalesini incelemek için içerik analizi kullandı ve uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan 100 araştırma makalesini karşılaştırdı (Jaroongkhongdach ve diğerleri, 2012, s. 194). Makaleleri analiz etmek için beş genel başlık altında yirmi beş özel alt başlık nitelik kategorisi kullanılmıştır.

Ek olarak tematik kodlama şemalarının güvenilirliğini ölçerken aynı zamanda geçerliliklerini ve bağlamlar arasındaki yaklaşık uyumu test etmek için bir pilot çalışma yapılmıştır (McMillan & Schumacher, 2009). Pilot çalışmanın amacı, anlaşılabilirliği ve kaliteyi artırmaktı. Bu bağlamda, Türk eğitim uzmanları tarafından 30 makalenin kodlanması için puanlayıcılar arası uyum, araştırmacılar ile deneyimli ve eğitilmiş programcılar arasındaki uyum temel alınarak hesaplanmıştır.

Bunu yaparken araştırmacılar, bu makalelerin kasıtlı olarak ana çalışma için kullanılan külliyattan seçildiğini ve orijinal bağlamlarını temsil ettiği düşünülmesi gerektiğini bilmelidir. Ek olarak, pilot kodlama alt örneklem büyüklüğü (n = 40), araştırmacılar tarafından pilot test için oluşturulan bir içerik analizi kapsamı kullanılarak belirlenmiştir (Lombard ve diğerleri, 2002).

Editör Katılımcılar

Editörlerle yapılacak görüşmeler için davet sistemi kullanılmıştır. Türkiye'de yayın yapan ULAKBİM'de taranan ve Türkçe eğitimi üzerine hakemli bir makalesi bulunana dergilerin öncelikle Türkçe eğitimi alan editörlerine, eğer bir alan editörü yoksa doğrudan derginin editörüne ve yardımcılarına e-posta ile görüşme daveti gönderilmiştir. Dönüş yapan ve kabul eden editörler ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Editörlerin Türkçe eğitimi uzmanlığı zorunlu koşul olarak değerlendirilmiştir

Görüşme

Bu çalışmada araştırmacılar, editörlerle yapılan görüşmeler yoluyla makaleler hakkında daha fazla bilgi edinmek ve retorik yapıdaki cümlelerin güçlü ve zayıf yönleri hakkında daha derin bir anlayış kazanmak istemiştir. Böylece editörlerin Türkçe eğitimi makalelerine yönelik deneyimlerinin sözlü olarak dile getirilmesi, yazıya aktarılması ve alanyazından da edinilen başlıklara göre düzenlenmesi amaçlanmıştır. Hem böylece makalelerden elde edilen verilerin de desteklenmesi sağlanmış olacaktır. Bu noktada yarı yapılandırılmış görüşmeler, araştırmacıların editörlere ses vermesi ve söylemsel retorik farklı boyutlarını kendi kafalarının içinden keşfetmeleri için seçeneklerden biri olarak ortaya çıktı. Bu aslında " sessiz gözlemin ötesine geçmek" anlamına da gelmektedir (Patton, 2014, s. 339).

Soru geçerliliği, çok yönlü soru revizyonu, pilot görüşmeler ve ortaya çıkan pilot çalışma verilerinin her soru için sunulan ve planlanan kategorilerle karşılaştırılmasını içeren tekrarlı bir süreç aracılığıyla boylamsal soru geliştirme yoluyla değerlendirilmiştir. Uzman rehberliği ile her adımda araştırmacılar, yalnızca başlangıçta oluşturulan alanları değil, olası tüm beklenmeyen alanları belirlemiş ve farklı kategoriler olup olmadığını veya ortaya çıkan verilerin bir kategoriye uyup uymadığını belirlemiştir. Karşılaştırmalı bir analiz, kendisi ve uzman geri bildirimleri arasında en iyi şekilde bir eşleşme olduğunu göstermiştir.

Aşağıda mülakat sorularının son halleri bulunmaktadır:

1. Makalelerde bilimsel yayınların kalitesi ne durumdadır, nasıl olmalıdır ve bu kalitenin sağlanmasında retorik yapının rolü nedir?

1.1. Bilimsel yayın deyince ne anlaşılmalıdır? Bir metin ne zaman bilimsel değer kazanmış olur?

1.2. Bilimsel makalelerde retorik ve bilimsel bir yapının önemini nasıl tanımlarsınız?

1.3. Makale içerisindeki ilgili bölümler nasıl yapılandırılmalıdır?

1.4. "Giriş" bölümünde okuyucuya iletilmek istenen mesaj nedir?

1.5. Yöntem bölümü nasıl oluşturulmalıdır? Nelere dikkat edilmeli ya da bir şema takip edilmeli midir?

1.6. Bulgularda/tartışmada/sonuçta okuyucuya verilmek istenen mesaj nedir ve nasıl sağlanabilir?

2. Yukarıdaki sorularda dikkate alınarak Türkçe eğitimi ile ilgili araştırma makalesini göz önünde bulundurarak:

2.1. Özgün değer için neler söyleyebilirsiniz?

2.2. Türkçe eğitimi çalışmaları, Türkçe'nin öğretimi sorunlarına çözü sunuyor mu?

2.3. Çalışma konuları güncel mi? Uluslararası alan yazındaki sorunlardan ya da gelecek sorunlardan bahsediyor mu?

2.4. Araştırmanın evrensel değeri ve toplum yaşamına katkısı hakkında neler söylersiniz?

3. Türkçe eğitim makalelerinde en zayıf hazırlanan bölüm sizce hangisidir?

4. Türkçe eğitim makalelerinde en güçlü hazırlanan bölüm sizce hangisidir?

5. Bu konuda eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

Verilerin Analizi

Makalelerin incelenmesi için öncelikle bir excel çalışma sayfası üzerinde bir döküm tablosu oluşturulmuştur. Bu tablo üzerine şablonun içeriği olan "nitelik" başlığı altında kısaca belirtilecek olursa nitelik 1 (ilgili kısım yeterlidir), nitelik 2 (ilgili kısım ikna edici düzeydedir), nitelik 3 (ilgili kısım eksik hazırlanmıştır), nitelik 4 (ilgili kısım eksik hazırlanmıştır), 90 (ilgili kısım yok), ve 00 (kodlayıcı kararsız), kodları kullanılmıştır. Kararsızlıklar, en son aşamada kodlayıcılar ve araştırmacı ile birlikte karara bağlanmıştır. Makalelerin incelenmesi için kullanılan şablon üzerinden oluşturulan veriler, araştırmacı ve kodlayıcılar tarafından, Jamovi veri analiz paketi yazılımını kullanarak tanımlayıcı istatistikler oluşturmuş ve daha kısa ve daha net sunumlar için nicel verileri düzenlemiştir. Bu veri setinden, Jamovi istatistiksel paket programı ile bağlantılı olarak tanımlayıcı bir yüzde frekans istatistiksel çalışması yapılmıştır.

Görüşmeler, verileri analize daha fazla hazırlamak için önce araştırmacılar tarafından yazıya dökülmüştür. Bu süreç önce verilerin kodlanması aşamasını takip edecek şekilde, ardından elde edilen kodların sınıflandırılması, bu kodları en iyi tanımlayan temaların oluşturulması ve oluşturulan kod ve temalara göre verilerin düzenlenmesi ve yorumlanması ayrıştırılmıştır (Şimşek & Yıldırım, 2005, s. 147). Veri analizinde ikinci adım, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve Creswell (2004) tarafından "akran incelemesi veya çözümlenme" olarak adlandırılan bir "sınıflandırma sistemi" temelinde, alanın uzmanlarıyla çalışmaktır. Bu adımda, kodlayıcılar hem her görüşmeden türetilen kategorileri hem de üretilen genel kategorileri eleştirel bir şekilde yeniden gözden geçirilmiştir. Sürecin üçüncü ve son adımı, veri doğrulaması için her transkriptin kategorilerini bu çalışmada yer alan üye kontrollü editörlere göndermekti (Merriam, 1997). Araştırma kapsamında öncelikle görüşmelerden elde edilen ses kayıtları yazıya dökülmüştür. Yazılı görüşmelerden elde edilen veriler MAXQDA 2020 programına aktarılmıştır. MAXQDA programı Türkçe kullanıcı ara yüzüne, görsel analiz araçlarının yaygın kullanımına sahiptir ve temel istatistiksel analizlerin yanı sıra karma araştırma yöntemlerinde de kullanılabilir. Manuel analize göre daha sistematik bir veri analizi (Kuckartz & Rädiker, 1999, ss. 8-9) Verileri tekrar tekrar kod oluşturulmuş, ilgili kod konuya göre gruplandırılmış ve adlandırılmıştır. Ortaya çıkan konular daha sonra okuyucunun anlayabileceği bir dille açıklanmıştır. Son olarak, araştırmacılar sonuçları yorumlamış ve sonuçları anlamalarına yardımcı olmak için çeşitli görsel öğelerle desteklemiştir. Bu süreçte tematik analiz teknikleri tekniği (Holloway & Todres, 2003; Ryan & Bernard, 2003) kullanılmıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı = Atatürk Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu

Karar tarihi= 14.02.2019

Belge sayı numarası= 03/02

Bulgular

Bulgular iki ana başlıktan oluşmaktadır. Birinci başlıkta yani ilk adımda makalelerin araştırmacı ve kodlayıcılar tarafından incelenmesi ve değerlendirilmesi yer almaktadır. İkinci aşamada ise editörler ile yapılan görüşmelere ait bulgular ve bu bulgulara yönelik görsel tablolar yer almaktadır. Bulgular, tartışma ve sonuç bölümünde birleştirilmiştir.

Makalelerin incelenmesi

Giriş Alan Yazın Bölümü

Türkçe eğitimi ile ilgili çalışmaların hemen hepsinde alan yazın taramasının bulunduğu bir giriş bölümü yer almaktadır. Bu bölüm, çalışmaya girişi temsil eder ve çalışma hakkında sağlam temelli ve tutarlı bilgiler içermektedir. Alanyazında Swales (1990) ve Nwogu (1997) araştırmacılarının akademik çalışmalarındaki yapı ve göstergelere yönelik incelemeleri yer almaktadır. Alanyazında bulunması gereken bilgiler, her ikisi için de çalışmanın konusunun ilgili paydaşlara sunma anlamı taşımaktadır.

Aşağıdaki tabloda Türkçe eğitimi alanı makalelerindeki giriş/alanyazın bölümlerine yönelik dergi editörlerinin düşünceleri yer almaktadır.

Tablo 1.

Makalelerin Alanyazın Bölümüne Dair Sonuçlar

	Düşük	Orta	Yüksek	Alan yazın bölümü yok
1. Alanyazın tutarlılığı	1,51	46,23	52,01	0,25
2. Alanyazın bölümünün bilgilendiricilik düzeyi	14,57	31,66	53,77	0,00
3. Alanyazın bölümünde yansıma düzeyi	20,35	40,20	39,45	0,00
4. Alanyazın bölümünün araştırmaya temel oluşturma güçlülük düzeyi	17,09	39,70	42,96	0,25
5. Alanyazın bölümünün gerekçelendirme güçlülük düzeyi	11,06	46,48	33,92	8,54
6. Amacın/Amaçların açıklık düzeyi	13,32	23,87	61,81	1,01
7. Araştırma sorularının / hipotezlerinin açıklık düzeyi:	1,01	22,61	29,40	46,98

“Alanyazın tutarlılığı” bakımından ele alınan çalışmaların %1.51’inin düşük; %46.23’ünün orta; %52.01’inin yüksek derecede alanyazın tutarlılığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Alanyazın bölümünün bilgilendiricilik düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %14.57’sinin düşük; %31.66’sinin orta; %53.77’sinin yüksek derecede alanyazın bölümünün bilgilendiricilik düzeyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Alanyazın bölümünde yansıma düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %20.35’inin düşük; %40.20’sinin orta; %39.45’inin yüksek derecede alanyazın bölümüne yansıma düzeyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Alanyazın bölümünün araştırmaya temel oluşturma güçlülük düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %17.09’unun düşük; %39.70’inin orta; %42.96’sinin yüksek derecede alanyazın bölümünün araştırmaya temel oluşturma güçlülük düzeyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Alanyazın bölümünün gerekçelendirme güçlülük düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %11.06’sinin düşük; %46.48’inin orta; %33.92’sinin yüksek derecede alanyazın bölümünün gerekçelendirme güçlülük düzeyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Amacın/Amaçların açıklık düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %13.32’sinin düşük; %23.87’sinin orta; %61.81’inin yüksek derecede amacın ya da amaçlarının açıklık düzeyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Araştırma sorularının/hipotezlerinin açıklık düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %1.01’inin düşük; %22.61’inin orta; %29.40’ının yüksek derecede araştırma sorularının ya da hipotezlerinin açıklık düzeyinin olduğu; %46.98’i için bu kategorinin uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Alanyazına bir bütün olarak bakıldığından özellikle araştırma sorularına yönelik bir verinin hiç olmadığı görülmektedir. Bir çalışmanın gerekçesi ve amacı alanyazında açıkça ve alanyazın taraması ile desteklenerek verilmesi gerekmektedir. Giriş bölümünün barındırması gereken tutarlılık, inandırıcılık ve çalışmaya sunulacak alanyazın desteği de yine orta düzey denecek seviyede olduğu görülmüştür.

Yöntemin İncelenmesi

Bu bölümde, araştırma ilgi alanları, örneklemeler/çalışma grupları, veri toplama araçları, yöntemler, araçlar, prosedürler ve veri analizi için kullanılan veri analizi hakkında bilgi verilmektedir. Yöntemler bölümünde araştırmacılar okuyucuyu sonuçlarının geçerliliğine ikna etme sürecinden geçerler (Lim, 2006, s. 283).

Aşağıdaki tabloda Türkçe eğitimi makalelerin yöntem bölümlerine yönelik editör görüşleri yer almaktadır.

Tablo 2.

Makalelerin Yöntem Bölümüne Dair Bulgular

	Düşük	Orta	Yüksek	Alan yazın bölümü yok
8. Veri kaynağı seçiminin/Örneklemenin gerekçelendirme güçlülük düzeyi	14,07	13,32	9,80	62,81
9. Verilerin gerekçelendirme güçlülük düzeyi	48,74	20,35	19,60	11,31
10. Veri toplama süreçlerinin açıklık düzeyi	6,53	22,36	40,20	30,90
11. Verilerin uygunluk düzeyi:	9,30	21,36	69,10	0,25
12. Veri toplama araçlarının gerekçelendirme güçlülük düzeyi	0,00	13,32	20,60	66,08
13. Veri toplama araçlarının çalışmaya uygunluk düzeyi	11,06	19,85	66,58	2,51
14. Veri analizi tekniklerinin gerekçelendirilme güçlülük düzeyi	0,00	24,62	38,44	36,93
15. Veri analiz sürecinin açıklık düzeyi	13,07	25,38	38,94	22,61
16. Veri analiz tekniğinin uygunluk düzeyi	10,05	15,08	62,56	12,31
17. Yöntemin güçlü ve zayıf yanlarının değerlendirilme düzeyi	45,23	2,51	5,53	46,73
18. Yöntemin kredibilite düzeyi	47,24	8,79	43,97	0,00

“Veri kaynağı seçiminin/Örneklemenin gerekçelendirme güçlülük düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %14.07’sinin düşük; %13.32’sinin orta; %9.80’inin yüksek derecede veri kaynağı seçiminin örnekleminin gerekçelendirme güçlülük düzeyinin olduğu; %62.81’i için bu kategorinin uygulanmayacağı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Verilerin gerekçelendirme güçlülük düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %48.74’ünün düşük; %20.35’inin orta; %19.60’nın yüksek derecede verilerin gerekçelendirme güçlülük düzeyi olduğu; %46.98’i için bu kategorinin uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

“Veri toplama süreçlerinin açıklık düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %6.53’sinin düşük; %22.36’sinin orta; %40.20’sinin yüksek derecede veri toplama süreçlerinin açıklık düzeyi olduğu; %30.90’ının için bu kategorinin uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

“Verilerin uygunluk düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %9.30’unun düşük; %21.36’sinin orta; %69.10’unun yüksek derecede verilerin uygunluk düzeyinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Veri toplama araçlarının gerekçelendirme güçlülük düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %13.32’sinin orta; %20.60’ının yüksek derecede veri toplama araçlarının gerekçelendirme güçlülük düzeyi olduğu; %66.08’inin için bu kategorinin uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

“Veri toplama araçlarının çalışmaya uygunluk düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %11.06’sinin düşük; %19.8’inin orta; %66.58’inin yüksek derecede veri toplama araçlarının çalışmaya uygunluk düzeyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Veri analizi tekniklerinin gerekçelendirilme güçlülük düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %24.62’sinin orta; %38.44’ünün yüksek derecede veri analiz tekniklerinin gerekçelendirilme güçlülük düzeyi olduğu; %36.93’ünün için bu kategorinin uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

“Veri analiz sürecinin açıklık düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %13.07’sinin düşük; %25.38’inin orta; %38.94’ünün yüksek derecede veri analiz sürecinin açıklık düzeyi olduğu; %22,61’inin için bu kategorinin uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

“Veri analiz tekniğinin uygunluk düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %10.05’inin düşük; %15.08’inin orta; %62.56’sinin yüksek derecede veri tekniğinin uygunluk düzeyi sonucuna ulaşılmıştır.

“Yöntemin güçlü ve zayıf yanlarının değerlendirilme düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %45.23’ünün düşük; %2.51’inin orta; %5.53’ünün yüksek derecede yöntemin güçlü ve zayıf yanlarının değerlendirilme düzeyi olduğu; %46.73’ünün için bu kategorinin uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

“Yöntemin kredibilite düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %47.24’sinin düşük; %8.79’unun orta; %43.97’sinin yüksek derecede yöntemin kredibilite olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yöntem bölümüne bütüncül bakıldığında Türkçe eğitimi çalışmalarının yöntem bölümlerinin ortalamasının üzerinde bir eksiklik düzeyine sahip olduğu görülmektedir. Veri kaynağının/ çalışma grubunun seçiminin gerekçelerinden bahseden makale sayısı oldukça az olduğu görülmüştür. Bunun yanında neden ilgili yöntemin seçildiği, verilerin ilgili çalışmaya uygunluğu, veri toplama ve veri analizi araçlarının neden seçildiği üzerine oldukça az bilgi yer almaktadır. Kodlayıcı kullanımının sınırlı olduğu çalışmalarda kodlayıcılar hakkında bilgi ise sınırlı düzeyde kalmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma bölümü, alanyazınla desteklenen araştırma sonuçlarının ve araştırmacıların sonuçlara ilişkin görüşlerinin sunulduğu bir bölüm olarak bilimsel makalelerde bulunması gereken zorunlu bölümlerden biridir. Çalışmanın tamamına ilişkin görüşleri ve bu görüşlerin alanyazın ile ilişkilendirildiği ve desteklendiği bölümdür. Ayrıca bu araştırmadan yola çıkarak paydaşların faydalı bulacağı öneriler getirilmektedir.

Aşağıdaki tabloda Türkçe eğitimi makalelerin tartışma/öneriler bölümlerine yönelik editör görüşleri yer almaktadır.

Tablo 3.

Makalelerin Tartışma- Sonuç ve Öneriler Bölümüne Dair Sonuçlar

	Düşük	Orta	Yüksek	Alan yazan bölümü yok
19. Tartışmanın bulgularla uyumluluk düzeyi	10,55	23,12	54,52	11,81
20. Tartışmanın güçlülük düzeyi	12,56	39,95	35,68	11,81
21. Tartışmanın kapsam düzeyi	13,07	20,85	54,27	11,81
22. Tartışmanın derinlik/yansıma düzeyi	22,11	32,66	33,67	11,56
23. Öneri çeşitlilik düzeyi	26,38	12,81	24,37	36,43
24. Öneri netlik düzeyi	23,62	20,60	18,84	36,93
25. Öneri uygunluk düzeyi	23,12	20,85	18,84	37,19

“Tartışmanın bulgularla uyumluluk düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %10.55’inin düşük; %23.12’sinin orta; %54.52’sinin yüksek derecede tartışmanın bulgularla uygunluk düzeyinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Tartışmanın güçlülük düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %12.56’sinin düşük; %39.95’inin orta; %35.68’inin yüksek derecede tartışmanın güçlülük düzeyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Tartışmanın kapsam düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %13.07’sinin düşük; %20.85’inin orta; %54.27’sinin yüksek derecede tartışmanın kapsam düzeyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“Tartışmanın derinlik/yansıma düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %22.11’inin düşük; %32.66’sinin orta; %33.67’sinin yüksek derecede tartışmanın derinlik yani yansıma düzeyinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

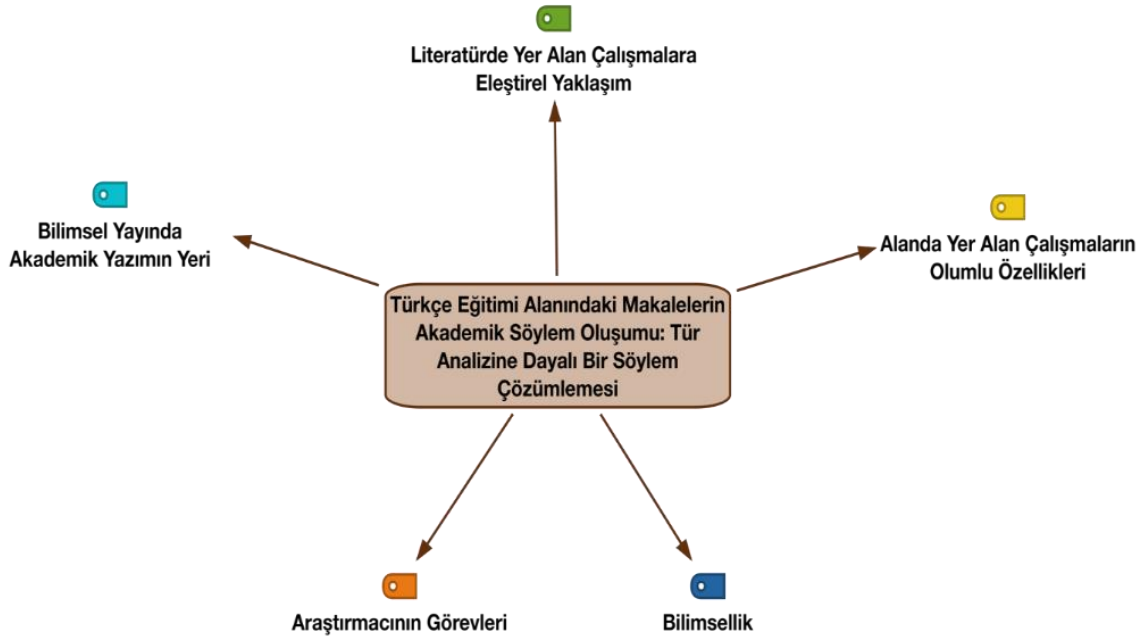
“Öneri çeşitlilik düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %26.38’sinin düşük; %12.81’inin orta; %24.37’sinin yüksek öneri çeşitlilik düzeyinin olduğu; %36.43’ü için bu kategorinin uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

“Öneri netlik düzeyi:” bakımından ele alınan çalışmaların %23.62’sinin düşük; %20.60’ının orta; %18.84’ünün yüksek düzeyde öneri netliğinin olduğu; %36.93’ü için bu kategorinin uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

“Öneri uygunluk düzeyi” bakımından ele alınan çalışmaların %23.12’sinin düşük; %20.85’inin orta; %18.84’ünün yüksek düzeyde öneri uygunluğu olduğu; %37.1’u için bu kategorinin uygulanmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Editör görüşmeleri

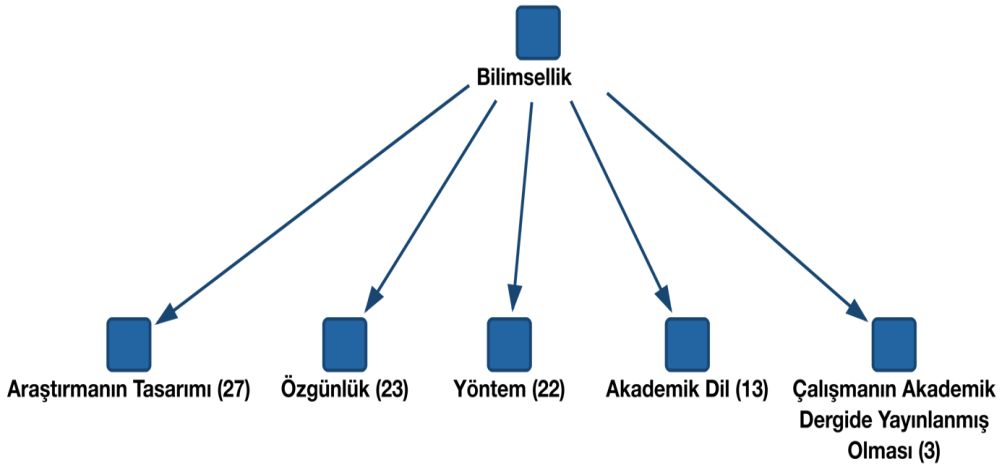
Araştırmaya katılımcı olarak Türkçe eğitimi makalelerinin yer aldığı dergilerde görev alan toplamda 12 editör katkı sunmuştur. Editörler ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile sözlü mülakat gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler beş farklı tema altında toplanmıştır. Temalar “Bilimsellik,” “Araştırmacının Görevleri”, “Alanda Yer Alan Çalışmaların Olumlu Özellikleri”, “Araştırmacının Görevleri”, “Bilimsel Yayımda Akademik Yazımın Yeri” ve “Literatürde Yer Alan Çalışmalara Eleştirel Yaklaşım” şeklinde belirlenmiştir. Belirlenen kodlar ve temalar Şekil 2’de gösterildiği gibidir. Bu başlıkta bir akademik çalışmada olması gereken niteliklerin değer yapıları ele alınmıştır.

Şekil 2. Makalelere Ait Temaların Gösterimi

Bilimsellik

Bilimsellik temasına ait editörlerin ifadelerinde geçen alt temaların/kodların dağılımı ve sıklığı aşağıdaki grafikte görülmektedir.

Şekil 3. Bilimsellik Temasına Ait Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Bilimsellik temasına ait kodlar yukarıdaki şekilde gibidir. Her başlığın yanındaki sayı, frekansı göstermektedir. Frekanslara bakıldığında kodların katılımcılar tarafından kaç farklı yerde bahsedildiği görülmektedir. Tema çerçevesinde belirlenen kodlar Araştırmanın Tasarımı, Özgünlük, Yöntem, Akademik Dil ve Çalışmanın Akademik Dergide Yayınlanmış Olması Sınıflandırılmıştır.

Şekil 3'te kodlardan toplamda kaç katılımcının bahsettiği gösterilmiştir. Katılımcılar, özellikle araştırma tasarımının oldukça önemli olduğunu söylemiştir. Katılımcılar özellikle şunlar önermektedir: *Makalelerde giriş, yöntem, bulgular, tartışma, sonuç ve öneriler bölümü şeklinde bir yapılandırma gerçekleştirilmelidir. Giriş bölümünde makale hakkında bilgiler, alanyazın, çalışmanın neden yapıldığı, alanyazında ne gibi boşlukları dolduracağı, alanyazında buna benzer hangi çalışmaların yapıldığı gibi bilgiler yer almalıdır. Alanyazın yazılırken sadece yerli kaynaklar ve çok bilinen referanslar kullanılmamalıdır. Bazı makalelerde bakıyorsunuz 80li yıllardan kalma kaynaklar var sadece. Son*

dönemlere ait referans görmeyince makaleyi kabul etmek istemiyor insan. Yöntem bölümü: bir çalışmanın en önemli bölüm sayılabilir. Çünkü sen nasıl bir yol izlediğini, hangi araçları kullandığını, hangi grubu neden seçtiğini ve neden kullanacağını, kodlayıcını neden o kişi seçtiğini gibi bilgileri bu bölümde veriyorsun. Bu nedenle önemlidir. Bulgular bölümü bizde çok uzatılıyor. Ne bulunduğunu burada vermeli ve asıl önemli yer olan tartışma bölümüne geçmelisin. Burada alanyazın ile kendi bulgularını işleyerek anlatmalısın. Bunun yanında bizde öneriler kısmı da çok yavan kalıyor. Bazı çalışmalarda hiç yok. Makalenin birkaç önerisi olması gerekiyor (K4, Konum 17). Şeklinde cevap vermiştir.

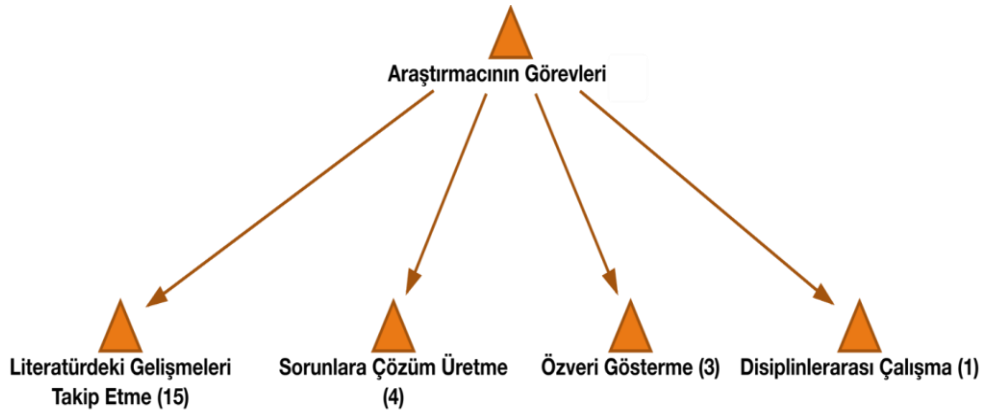
Katılımcılar, çoğunlukla bilimselliğin ölçütü olarak özgünlük kriterini öne çıkarmışlardır. Bu doğrultuda K6, çalışmanın bilimsel niteliğinin sağlanması açısından genç araştırmacılara şu öneride bulunmuştur: ...Çünkü o alan kendine özgü bir alandır. Ve o alandaki dille sokak dil arasında bir fark olacaktır. Dolayısıyla bir yayında ancak ve ancak bu sözünü ettiğim şeyler bakımından yeterli düzeyde bir niteliğe sahipse bilimsel bir yayın olabilir ve bilimselliğe başlayabilir. Bunların dışında özgünlük, ortaya yeni bir şeyler koyabilme, yeni bilgi koyabilme ve onlar sosyal bilimlerde biraz daha tartışmaya açıktır. Özgünlük yenilik dil tartışması yapılabilir. O yüzden bilişsel alan olmayabilir belki ama tabii bunlar da son derece önemlidir. Özellikle özgünlük ve yenilikçilik göz ardı edilmemelidir. Öbür türlü herkes aynı şeyi yapıp farklı yayıncı gibi önümüze getiriyor bunlarla çok karşılaşılıyor. ". (K6, Konum 14).

Akademik bir çalışmanın bilimsel niteliği söz konusu olduğunda, en az özgünlük kadar yöntem de en çok öne çıkan veri kodları arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda katılımcılar, yöntem meselesine ilişkin şu ifadeleri dile getirmişlerdir: Yöntemin var olması yeterli değildir. Yöntem bölümü çalışmanın içeriğini yansıtmalı yavan bir şekilde desenden, veri toplamdan ve verilerin analizinden bahsetmemeli. Desenin seçilme nedenleri çalışmanın amacıyla ilişkilendirilerek verilmelidir. Aynı durum veri toplama araçları ve verilerin analizi için de geçerlidir. Kullanılan veri toplama araçlarının tercih edilme nedenleri çalışmanın amaçları doğrultusunda açıklanmalı ve ilişkilendirilmelidir. Bizim ülkemizdeki yöntemlerin neredeyse hepsinde eksiklikler vardır. (K1, Konum 22) Yöntem bölümünün başka bir katılımcı görüşlerinin şu şekilde aktarılmıştır: Yöntem bölümü bir makalenin kalbidir. Bilimsel araştırmanın kimlerle/kimler veya neler üzerinde ne zaman, nasıl yapıldığını ortaya koyar. Bu nedenle alanımızla ilgili makalelerde yöntem bölümünde mutlaka araştırmanın modeline, evren-örnekleme veya çalışma grubuna, verilerin toplanması sürecine, veri toplama araçlarına ve verilerin analizi alt başlıklarına yer verilmelidir. Bu bölümde, izlenen yol çok açık ve detaylı bir şekilde açıklanmalıdır ki benzer bir araştırma sonradan yapıldığında diğer araştırmacılar sadece bu kısma baktığında önlerinde bir rehber niteliği taşıyan doküman olabilsin. (K3, Konum 21)

Akademik dil, tema altında öne çıkan veri kodlarından bir diğeridir. Katılımcılar bu veri kodu altında bir akademik çalışmanın bilimsel nitelik arz edebilmesi açısından akademik bir dil kullanımının ne denli önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Bu doğrultuda K8 görüşlerini şu şekilde aktarmıştır: Akademik söylemlerde pek çok dergilerde dil adına (dil adına diyor orda) akademik söylemin günlük dil ile ifade edildiğini görebiliyoruz. Oysa günlük dil günlük dildir. Akademik dilde terimler vardır, nesnel anlatım vardır ama bunlarda öyle olmuyor diyor ki mesela işte özetlemek adına şunu yapmak... özetlemek adına değil o özetlemek için. Adına ifadesi günlük dilde kullandığımız. Bakıyorum artık akademik makalelerde de çok fazla kullanılıyor. ". (K8, Konum 16)

Çalışmanın Akademik Dergide Yayınlanmış Olması, Bilimsellik teması altında ele alınan veri kodları arasında yer alır. İki katılımcı, çalışmanın bilimselliğini, çalışmanın akademik dergide yayınlanmış olması üzerinden değerlendirebileceğini dile getirmiştir. Bu doğrultuda K11 şu ifadeleri dile getirmiştir: Bilimsel yayın da bulduğun yeni bir şeyi dünyaya lanse etmek demek. Bu nedenle a sınıfı b sınıfı dergiler ortaya çıkıyor. Sen bulduğun bir şeyi mesela ... dergisi var. Orda yayınladığın farklıdır atıyorum b dergisinde yayınladığın zaman farklıdır. Bilimsel yayının kalitesiyle birlikte yayınladığın yerinin kalitesi de önemli. O yüzden SSCI ve ERIC gibi şeyler önemli oluyor. Bu nedenle makaleyi nasıl yazdığın da önemli onu nerde yazdığın da önemli. Diyelim yemeği yaptın bunu nerede sunduğun yer de önemli. ". (K14, Konum 14).

Araştırmacının Görevleri

Şekil 4. Araştırmacının Görevleri Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Araştırmacının Görevleri temasına ait kodlar Şekil 4’te gösterildiği gibidir. Frekanslara bakıldığında kodların katılımcılar tarafından kaç farklı yerde bahsedildiği görülmektedir. Tema çerçevesinde belirlenen alt kodlar Literatürdeki Gelişmeleri Takip Etme, Sorunlara Çözüm Üretme, Özveri Gösterme ve Disiplinlerarası Çalışma olarak sınıflandırılmıştır.

Araştırmacının Görevleri teması altında ilk olarak Literatürdeki Gelişmeleri Takip Etme veri kodu yer almaktadır. Bu veri kodu altında katılımcılar, araştırmacılara önerilerde bulunurken onların en önemli görevlerinden birinin literatürdeki gelişmeleri takip etmek olduğunu dile getirmişlerdir. Bu doğrultuda K4, genç araştırmacılara olan önerilerini şu şekilde sıralamıştır: *Giriş bölümünde makale hakkında bilgiler, alanyazın, çalışmanın neden yapıldığı, alanyazında ne gibi boşlukları dolduracağı, alanyazında buna benzer hangi çalışmaların yapıldı gibi bilgiler yer almalıdır. Alanyazın yazılırken sadece yerli kaynaklar ve çok bilinen referanslar kullanılmamalıdır. Bazı makalelerde bakıyorsunuz 80li yıllardan kalma kaynaklar var sadece. Son dönemlere ait referans görmeyince makaleyi kabul etmiyor insan. (K4, Konum 17)* K9 ise bir akademik çalışmada olması gerekenleri şöyle ifade etmiştir: *bir çalışmayı oluştururken kavramsal çerçevesi o konu hakkında ön bilgisi olan insanlara göre oluşturmak gerekiyor. O yüzden kavramsal çerçeve oluştururken okuyucuyu da hesaba katması gerekiyor. Hangi okuyucu kitlesine hitap ediyor burada, öğrencilere mi velilere mi (kendi eğitim açımdan ele alıyorum) üst düzey araştırmacılara mı diye öncelik bu olmalı. Buna göre literatür seviyesini oluşturmak gerekiyor. İllaki bir ön bilgi seviyesini hesaba katması gerekiyor. Bu ön kabulde oluşturması gerekiyor girişin. Mesela Türkiye’de bu bir problem. Öncelikle konuya bir giriş yapılmalı daha sonra alt konular ama bunları açıklamak tanımlamak şeklinde değil (K9, Konum 21).*

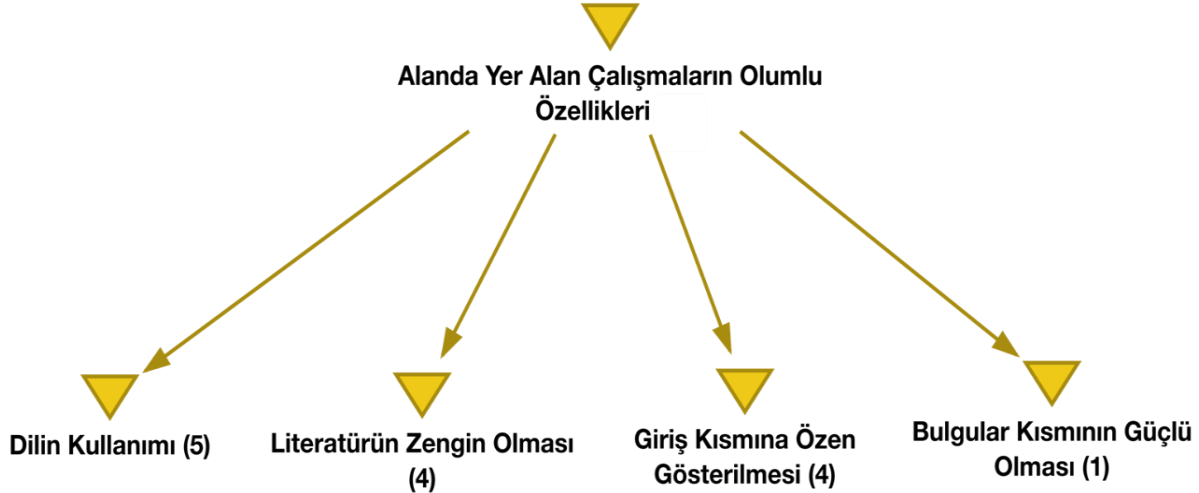
Araştırmacının Görevleri teması altında ikinci olarak Sorunlara Çözüm Üretme veri kodu olarak sınıflandırılmıştır. Bu doğrultuda K10, araştırmacıların *Bulguların sunumunda yukarıda da belirttiğim üzere amaca ve problemlere bağlı bir düzenle hareket edilmeli, bu durum sonuç kısmında yapılan sunumda da temel alınmalıdır. Bunlarla birlikte araştırma sonuçlarından hareketle mutlaka çözüm yolları, uygulamada faydalı olacak öneriler getirilebilmelidir (K10, Konum 65)* gerektiğini dile getirmiştir. K8 ise bu doğrultuda şu ifadeleri kullanmıştır: *Ben bir ölçek buldum ne yapayımдан ziyade ben bir sorun buldum bunu nasıl çözebilirim şeklinde olması lazım. Derslere ders gözüyle bakmamız lazım bilimsel çalışma gözüyle bakmamamız lazım (K8, Konum 11).*

Bu tema altında öne çıkan diğer bir veri kodu ise Özveri Gösterme olarak sınıflandırılmıştır. K9 bu doğrultuda şu ifadeleri aktarmıştır: *Dergi kapsamında söyleyecek olursak, dergi yönergesi iyi okunmalı, dergi kapsamına uygun ve amaca uygun yazılmalı. Yöntem düzenli, anlaşılır olmalı. Tartışma bölümü ve öneriler kısmı kesinlikle olmalı diye öneriyorum (K48, Konum 48)* ve K10 ise *Makalelerin tüm bölümlerinin taşınması gereken farklı nitelikler vardır. Her bölüm güçlü olmalıdır. Çünkü bir bölümün eksikliği tüm makaleyi olumsuz etkileyebilir” (K10, Konum 56)* olarak düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Bu tema altında öne çıkan diğer bir veri kodu ise Disiplinler arası Çalışma olarak sınıflandırılmıştır. K11 bu doğrultuda şu ifadeleri aktarmıştır: *Böyle bir yazı stiline olduğunu*

sanmıyorum, bir makaleyi özgün kılan, yöntemi, konuyu ele alış şekli ve zamanı olur... ilk olması veya farklı bir açıdan meselenin ele alınması veya bilinen problemi bilinmeyen bir yöntemle çözmeye çalışması ya da disiplinler arası bir bakış açısı geliştirerek yeni bir yaklaşım göstermesi onda özgünlük oluşturabilir K11, Konum 39).

Alanda Yer Alan Çalışmaların Olumlu Özellikleri

Şekil 5. Alanda Yer Alan Çalışmaların Olumlu Özellikleri Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Alanda Yer Alan Çalışmaların Olumlu Özellikleri temasına ait kodlar Şekil 5'te gösterildiği gibidir. Frekanslara bakıldığında kodların katılımcılar tarafından kaç farklı yerde bahsedildiği görülmektedir. Tema çerçevesinde belirlenen veri kodları Dilin Kullanımı, Literatürün Zengin Olması, Giriş Kısımına Özen Gösterilmesi ve Bulgular Kısımının Güçlü Olması sınıflandırılmıştır.

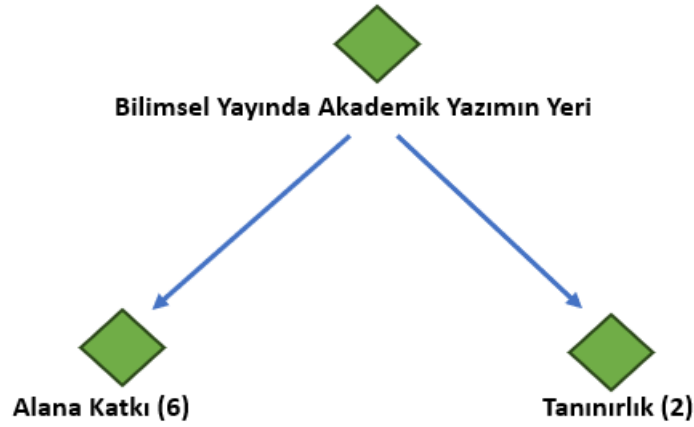
Tema altında öne çıkan veri kodlarından ilki tabloya göre Giriş Kısımına Özen Gösterilmesi olarak sınıflandırılmıştır. Bu veri kodu altında katılımcılar literatürde yer alan çalışmalarda en çok giriş kısmına özen gösterildiğini dile getirmişlerdir. K1, bu bağlamda sorulan soruya "Yani yine en iyi kısmımız giriş bölümü. (K7, Konum 39)" şeklinde cevap vermiştir. Benzer şekilde K4 de meseleye ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: *Bilimsel nitelik yönünden en güçlü bölüm giriş ve bulgular bölümü (K4, Konum 41)*. Aynı şekilde K12 de konuyla ilgili olarak *Girişimizi güzel yapıyoruz alanyazında sorun yok ama Türk gibi makaleye giriyoruz alman gibi çıkamıyoruz* şeklinde düşüncelerini belirtmiştir (K12, Konum 40).

Dilin Kullanımı, bu tema altında öne çıkan diğer bir veri kodu olarak görülmektedir. Bu doğrultuda katılımcılar, alanyazında yer alan çalışmalarda dilin oldukça iyi bir şekilde kullanıldığını dile getirmişlerdir ve bunun uzmanlaşmanın bir getirisi olduğunu düşündüklerini aktarmışlardır. Bu doğrultuda K1, giriş bölümünün çalışmaların en güçlü kısmı olduğunu ve bunun dilin kullanımından kaynaklandığını şu şekilde ifade etmiştir: *Açıklık/Anlaşılabilirlik/Noktalama-İmla hususlarında çalışmaların iyi olduğunu düşünsem de konu bütünlüğü konusunda aynı fikirde değilim. Alan Türkçe eğitimi olduğundan bu alanda sorun yaşadığımızı düşünmüyorum. (K1, Konum 42)* Benzer şekilde K5, meseleye ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: *Açıklık ve anlaşılabilirlik meselesine gelince biz bu konuda biraz daha iyiyiz sanki diğer alanlara göre iyiyiz galiba alandan dolayı biraz daha iyiyiz (K12, Konum 38)*.

Literatürün Zengin Olması, bu tema altında öne çıkan üçüncü veri olmaktadır. Bu doğrultuda K9 şu ifadeleri kullanmıştır: *Ortalamanın üzerinde değiliz sadece alanyazında ortalamayız (K2, Konum 40)* Benzer şekilde K10 meseleye ilişkin görüşlerini şu şekilde aktarmıştır: *Diğer taraftan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, yurt dışındaki Türk çocuklarına Türkçe öğretimi çalışmalarındaki yoğunluğun evrensel değer açısından olumlu olduğunu ekleyebilirim (K10, Konum 49)*.

Tema altında ele alınabilecek son veri kodu ise Bulgular Kısımının Güçlü Olması olarak sınıflandırılmıştır. Bu çerçevede K11, meseleye ilişkin görüşlerini şu şekilde aktarmıştır: *Makalelerin belki en güçlü bölümleri belki bulgular bölümleridir... Zira o sonuçlar diğerlerine göre kısmen farklılık göstermektedir (K11, Konum 45)*.

Bilimsel Yayında Akademik Yazımın Yeri

Şekil 6. Bilimsel Yayında Akademik Yazımın Yeri Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

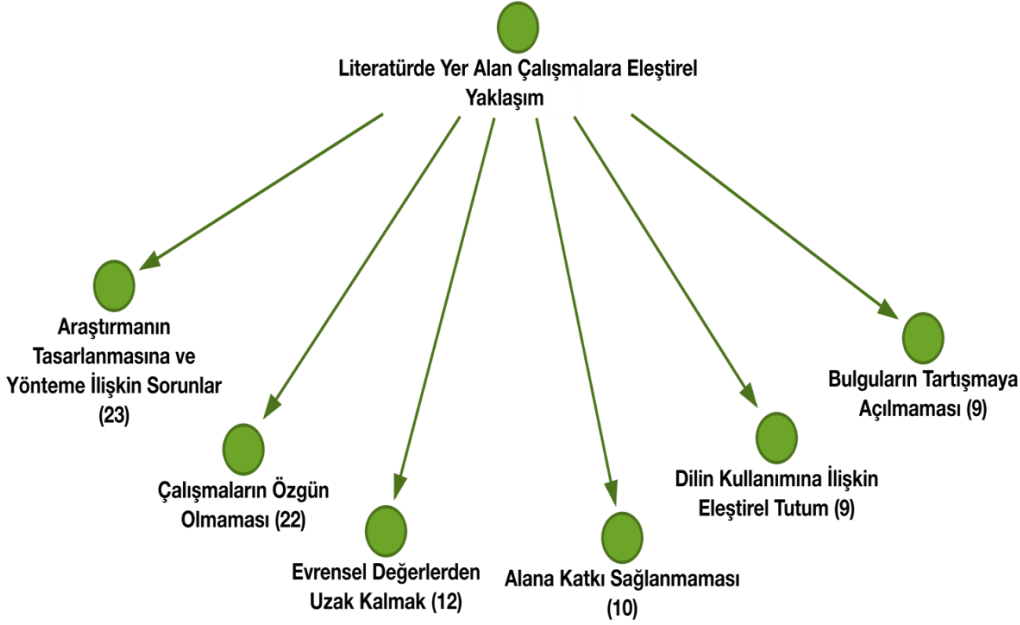
Bilimsel Yayında Akademik Yazımın Yeri temasına ait kodlar Şekil 6'da gösterildiği gibidir. Frekanslara bakıldığında kodların katılımcılar tarafından kaç farklı yerde bahsedildiği görülmektedir. Tema çerçevesinde belirlenen kodlar Alana Katkı ve Tanınırlık olarak sınıflandırılmıştır. Tema çerçevesinde belirlenen alt kodlar Alana Katkı ve Tanınırlık olarak sınıflandırılmıştır.

Bu tema altında katılımcılar akademik yazımın bilimsel yayını ne şekilde etkilediğini ele almışlardır. Bu doğrultuda öne çıkan veri kodlarından ilki Tanınırlık olarak sınıflandırılmıştır. Bu doğrultuda K3, konuya ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: *Akademik yazım, bilimsel yayının okunma potansiyelini artırır. Çünkü yayının kurallara uygun olarak sistemli yazılması okuyucuda yapılan işin ciddiyeti noktasında izlenimi kuvvetlendirir, bu durum da okuma motivasyonunu artırır.* (K3, Konum 15).

Tema altında karşımıza çıkan ikinci veri kodu Alana Katkı olarak görülmektedir. Bu doğrultuda K1, şu ifadeleri kullanmıştır: Akademik yazımın yayının pazarlanmasında önemli olduğunu düşünüyorum. Bu becerinin de da okunabilirliğini ve anlaşılabilirliğini artıracaklarını düşünüyorum (K1, Konum 16).

Literatürde Yer Alan Çalışmalara Eleştirel Yaklaşım

Türkçe eğitimi üzerine hazırlanan makalelere editör gözüyle bakıldığında olumlu olumsuz görüşlerin çok fazla çeşitlendiği söylenebilir. Alanyazın hazırlama, giriş bölümü oluşturma, araştırmanın tasarlanması süreci ve paydaşlarla paylaşılması, bulguların yazımı, alanyazın destekli tartışmanın yazılması ve okuyuculara öneriler getirilmesi başlıklarında çok fazla sorunların yer aldığı yine editör görüşlerinden elde edilebilir. Bu bölümle Türkçe eğitimi makalelerin yer aldığı dergilerde görev alan editörlerin, Türkçe eğitimi alanı çalışmalarına akademik retorik bağlamda bakışları yer almaktadır. Bu bakışları tema, kod ve alt kod olarak listelenmiştir.

Şekil 7. Literatürde Yer Alan Çalışmalara Eleştirel Yaklaşım Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Literatürde Yer Alan Çalışmalara Eleştirel Yaklaşım temasına ait kodlar şekil 7’de gösterildiği gibidir. Frekanslara bakıldığında kodların katılımcılar tarafından kaç farklı yerde bahsedildiği görülmektedir. Literatürde Yer Alan Çalışmalara Eleştirel Yaklaşım temasında alanda yer alan çalışmaların olumsuz özellikleri ve geliştirilmesi gereken yönlerine dair görüşler yer almaktadır. Tema çerçevesinde belirlenen kodlar Araştırmanın Tasarlanmasına ve Yönteme İlişkin Sorunlar, Çalışmaların Özgün Olmaması, Evrensel Değerlerden Uzak Kalmak, Alana Katkı Sağlanmaması, Dilin Kullanımına İlişkin Eleştirel Tutum ve Bulguların Tartışmaya Açılmaması olarak sınıflandırılmıştır.

Bu tema altında katılımcılar literatürde yer alan çalışmalara ilişkin eleştirel tutumlarını göstermişlerdir. Tema içerisinde öne çıkan veri kodlarından ilki;

Araştırmanın Tasarlanmasına ve Yönteme İlişkin Sorunlar olarak görülmektedir. Bu doğrultuda K1, meseleye ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: *Açıklık/Anlaşılabilirlik/ Noktalama-İmla hususlarında çalışmaların iyi olduğunu düşünsem de konu bütünlüğü konusunda aynı fikirde değilim. Alan Türkçe eğitimi olduğundan bu alanda sorun yaşadığımızı düşünmüyorum. Sadece akademik dil ve retorik bağlamında sorunların olduğu söylenebilir. (K1, Konum 42)*

Yöntem konusundaki kaygılarını katılımcılar şöyle dile belirtmiştir: En zayıf ve hatalı bölümün öncelikle yöntem bölümü olduğu söylenebilir. Bu durum üzerinde araştırmacıların mevcut yöntem bilgisinin yetersizliğinin ve bilimsel araştırma yöntemleri kaynakları arasındaki tutarsızlığın etkili olduğu söylenebilir. İkinci zayıf bölüm ise tartışma bölümüdür. Çünkü araştırmacıların özellikle yurt dışı benzer çalışmaların sonuçlarına vakıf olmaması yeterli ve sağlıklı bir tartışma oluşturamamalarına neden olmaktadır (K3, Konum 41).

Çalışmaların Özgün Olmaması tema içerisinde öne çıkan diğer bir veri kodu olarak görülmektedir. Bu çerçevede katılımcılar, meseleye ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: *Alanımızdaki çalışmaların büyük bir bölümü, neredeyse %90’ı, özgün değer taşımanın ötesinde alanımızdaki veya farklı bir branştaki çalışmaların benzeri olmaktadır. Türkçe eğitimi alanındaki sorunlara çözüm getirme amacıyla ziyade farklı alanda yapılan bir araştırmanın alanımıza uyarlamasından ibaret olmaktadır. Kendi alanımıza özgü olanlarda da çözüm üretmekten ziyade sorun tespitine yönelik çalışmaların ağırlık kazandığı görülmektedir. Çalışmanın özgün değeri konusunda gerek başlık gerekse çalışmanın öneriler kısmı bize önemli ipuçları vermektedir (K3, Konum 29)*

Evrensel Değerlerden Uzak Kalmak veri kodu altında katılımcılar bu meseleye ilişkin eleştirilerini dile getirmişlerdir. Bu çerçevede katılımcılar, meseleye ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: *Bizim alan aslında evrensel olması gereken bir alan. Herkes dil konuşuyor ve her ülkede dil*

var dil eğitimi var. Evrensel olması gerekiyor ama çalışmaların evrensel değeri açısından baktığımızda ise çalışmalarımızın yüzde 99 unda evrensel değer yok. Bilimsel dil kullanmadığımızdan dolayı evrensel bir dil evrensel bir yön yakalayamıyoruz (K2, Konum 36) K6 ise benzer şekilde şu ifadeleri kullanmıştır: Evrensel anlamda çalışmalarımız yok diyeyim de bunu daha fazla tekrarlamaya gerek duymuyorum çünkü artık bunlar görünen ve bilinen ama üzerine geliştirme anlamında bir şey yapılmayan konular. (K6, Konum 33)

Alana Katkı Sağlanmaması karşımıza çıkan diğer bir veri kodudur. Bu veri kodu altındaki katılımcı notları, özgünlük veri kodu ile yakından ilişkilidir. Bu doğrultuda katılımcılar düşüncelerini şu şekilde dile getirmiştir: *Çalışmalar yerel konuda yeterli değildir. Yerel düzeyde bir okuldaki öğrencilerin okuma becerileri belirlenerek ülke geneline genellenmeye çalışılmaktadır. Yabancılar Türkçe öğretiminde de bu sıkıntılı durumlar aynen söz konusudur. (K5, Konum 12) Benzer şekilde K7 de şu ifadeleri kullanmıştır: Belli bulgularınız var harika. Peki elde ettiğiniz bu veriler bu bilgiler araştırma yaptığınız alandaki diğer çalışmalara ne kattı. Ne eksiklikler giderdi. Bunu görebilmemiz için mutlaka benzer çalışmalarla bizim bulduğumuz sonuçlar mutlaka karşılaştırılması gerekir. Bunu çoğunlukla atlıyoruz sadece kendi bulduklarımızı tekrar ediyoruz. Ama bunun yeri ne bunun alana katkısı ne bunun bilimsel altyapısı hakkında ciddi eksiklikler var bu bir ikincisi ise belki daha büyük bir eksiklik olarak görülebilir. Bilimsel önerilerde eksiklikler olabiliyor. Hiç öneriler olmuyor ya da genel geçer öneriler oluyor. Çalışma yapılmış elimizde bulgular var elde ettiğimiz bilgiler var. Bunlardan hareketle siz ne öneriyorsunuz. Veya problemle ilgili üzerinde durulmayan ama nelerin üzerinde durulması gerekiyor bunun üzerine durulması gerekiyor. Muhakkak önerilerin çalışmanın bulgularıyla sonuçlarıyla ilişkisi olması gerekiyor. (K4, Konum 26)*

Dilin Kullanımına İlişkin Eleştirel Tutum karşımıza çıkan bir diğer veri kodudur. Bu doğrultuda katılımcılar, meseleye ilişkin görüşlerini şu şekilde dile getirmiştir: *Akademik yazma konusunda ciddi eğitimlerden geçmemiz gerekiyor. Dönem dönem bu eğitimlerin eğitimcilerin uzman olması şartıyla bu eğitimlerin yapısı gerekiyor. Hizmet içi eğitimler olabilir ama onlar da sıkıcıdır. Akademik yazı nedir nasıl oluşturulur. Nasıl yazılmalıdır ve evrensel nitelikteki akademik yazıları bizim hem teorik hem uygulamalı eğitim çalışmaları yapılmalı ama bu alanda kendisini ispat etmiş hocların yapması gerekir. Ve mutlaka bu akademik çalışmanın nasıl olması gerektiği hem teorik hem uygulama olarak nasıl olması gerektiği, tekrarlanan ve geciktikçe daha iyi olan -dil kursları gibi seviyelere bölünmüş unsurlar ya da çalıştaylar faydalı olabilir diye düşünüyorum. Bunu söylediğimiz zaman ya biz bilmiyor muyuz diyenler var ama bunu kabul etmek lazım ki eksiğimiz bilmiyoruz. Eksiğimiz ki uluslararası arenaya aktarmada neden zorlanıyoruz diye bunu sormamız gerekiyor. (K7, Konum 43) Benzer şekilde K6 da şu ifadeleri kullanmıştır: Akademik dil kullanımı, alanyazın, terimler ve üst dil kullanımı. Bunlar çok zayıf. Türkçe eğitimi terimlerin Arapçasını Farsçasını kullanma hastalığı var. Bu terimlerin artık Türkçesini kullanmamız gerekiyor. Metot diyor mesela ya yöntem de. Öykü var ama hikâye tahkiye şeklinde kullanıyorsun bunu yapma. Dilimize yerleşmiş kullanmayalım mı diyor tabii ki kullanma. (K6, Konum 35)*

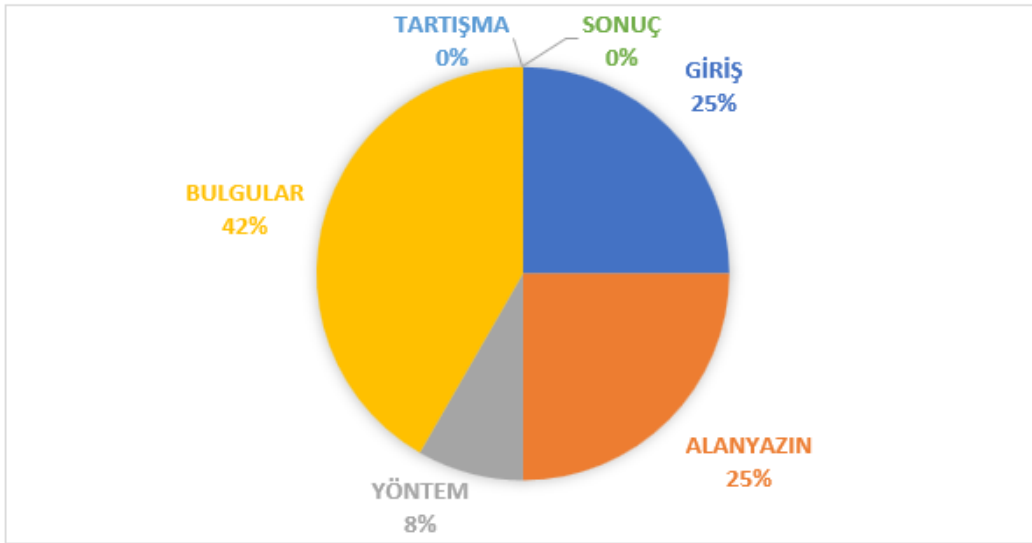
Bulguların Tartışmaya Açılmaması karşımıza çıkan veri kodları arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda katılımcılar, meseleye ilişkin eleştirel görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *Bulgular gene iş görür. Bulgularda tablo vermek istemeyenler var. Ama güzel hoş olmuyor. Bulgularda genelde sorun olmuyor ama bulgularda en büyük sorun yorum vermeyenler oluyor. Çalışmanın bağlantısıyla beraber verilmesi gerekiyor. Yine kendi kendine tutarlılık. Mutlaka bu bulguların niye, diğer okuyucunun anlayacağı şekilde verilmesi gerekiyor. Bulguların yorumlanması tablo içinde bilgilerin mutlaka aşağıda verilmesi anlamına gelmiyor onu yorumlamak gerekiyor. (K7, Konum 28) Benzer şekilde K11, bu veri kodu altında şu ifadeleri kullanmıştır: *Bulguların tartışılması günün şartlarına göre oluşan farklılık ve benzerliğin akademik bir üslup içinde dile getirilmesi, yazarın elini güçlendiren unsurlarla onu diğerlerinden farklı kılan unsurları dile getirmede ona güç verir. Türkiye’de araştırmacılar kendi sonuçları ile diğer kişilerin yapmış oldukları sonuçların örtüşmesi durumunda bundan büyük mutluluk duymakta ve kendi verilerin diğer verilerle uyuşmasını abartılı bir şekilde dile getirmektedirler." (K11, Konum 23)**

Yazım ve İmla kurallarına dikkat edilmemesi karşımıza çıkan bir diğer veri kodudur. Bu veri kodu altında K7’ün kullandığı şu ifade oldukça çarpıcıdır: *Orda da tabii ki kişiden kişiye değişiyor. Makaleyi hazırlayan kişilerin yazıya önem göstermesiyle ilgili oluyor. Ama genel olarak siz de taktir edersiniz ki*

Türkçe eğitimi uzmanından bilim insanından biz imla noktalama hatası olmamasını bekleriz en azından en az olmasını bekleriz. Makaleler geliyor. Yazıma akıcılığa dikkat edilmiyor noktalama imla hatası var bir kere akademik yazıma dikkat edilmemiş. Çalışma bir defa yazım açısından bile elenebilir. (K7, Konum 37)

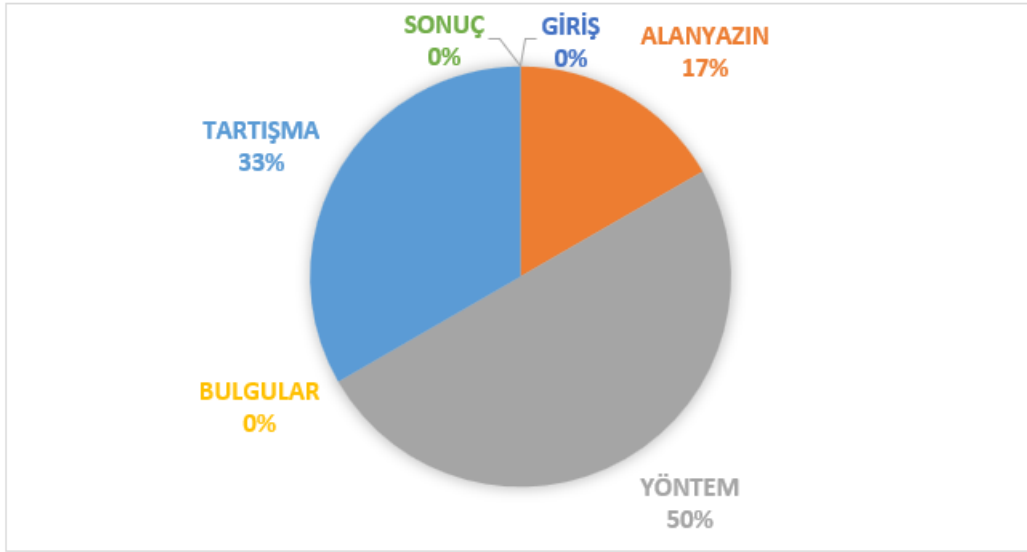
Sorunlara Çözüm Üretilmemesi, tema altında karşımıza çıkan veri kodları arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda K5, şu ifadeleri kullanmıştır: *Çalışmalar genellikle dille ilgili bilgi öğretimine yöneliktir. Oysa Türkçede dinleme, konuşma, okuma yazma öğretimi beceri öğretimine dayalı olmalıdır. Dil becerilerini geliştirme üzerinde çalışmalar az olduğundan gerçek anlamda sorunlara çözüm getirmemektedir. 2018 Türkçe öğretmenliği lisans programındaki derslerin % 90'ı bilgi öğretimine yöneliktir. Beceri öğretimine yer verilmemiştir. Bu durum Türkçe öğretimi anlayışına ve araştırmalara da yansımaktadır (K5, Konum 33)*

Evrensel Değerlere Ulaşma Gayesiyle Yerellikten uzaklaşma karşımıza çıkan bir diğer veri kodudur. Evrensel değere ulaşma konusunda hem yabancı dil bilgisinin eksikliği hem de makale türü retorik yapısını oluşturmak için bir tasarımın kullanılmıyor olmasıdır. Bilimsel makale türü için evrensel bir değere ulaşma konusunda K7 şöyle görüş bildirmiştir: *Şimdi evrensel nitelikte çalışma yapmak için birkaç tane eksikimiz var... Diğer bir husus evrensel makale dil formatı nedir? Çalışmanın başında da bahsettiğim gibi eğitim bilimleri bağlamında eğitim bilimleri hocalarının bile birbirini eleştirdiği bir durum bizim hocalarda yöntem hiç yok. Yöntemsiz çalışma olamaz dediğim zaman bana kızan hocalar oldu. Doktora savunmasında bile yaşadım bunu... Fakat evrensel nitelikte makale formatı nedir hususunda net bir bilgiye sahip olmadığımız gibi evrensel nitelikteki makale formatıyla uyumsuzluğunu ve acaba bu makale mi değil mi gibi şeylerle karşılaşmasına bile sebep oluyor. Yöntem sorunumuz genelde gelenekçi hocalarımızda yani eski hocalarımızda oluyor. Mesela 30 sayfa makale geliyor ama ne yöntem var ne bilimsel tartışması var... bunu görünce düşünüyorum ki gerçekten bu makale mi değil mi diye." (K7, Konum 35).*

Şekil 8. Editör Değerlendirmelerine Göre Makalelerin En Güçlü Bölümleri

Yukarıdaki grafikte Türkçe eğitimi üzerine yazılan makalelerin akademik bir yazım anlamında en uygun hazırlanan bölümleri nelerdir üzerine sorulara yönelik hazırlanmış grafiği yer almaktadır. Grafik incelendiğinde bulgular bölümünün en nitelikli bölüm olduğu söylenebilir. Bunun yanında makaleyi sağlam bir yöntem çerçevesinde oluşturma, yöntem hakkında detaylı bilgi verme ve çalışmayı alanyazın ile destekleyerek tartışma konularında ise oldukça yetersiz olduğu görülmektedir.

Şekil 9. Editör Görüşlerine Göre Türkçe Eğitimi Makalelerin Zayıf Bölümleri

Yukarıdaki grafik Türkçe eğitimi üzerine yazılan makalelerin akademik retorik bağlamında ele alındığında en sık hatanın yapıldığı, içeriğinin en çok eksik bırakıldığı ya da en fazla hatanın yapıldığı bölümler sıralaması yer almaktadır. Editörlere göre en sık olarak yöntem bölümünde hata yapılmaktadır. Bunu tartışma bölümü izlemektedir. Giriş ve alanyazını ayrı ayrı ele alan editörler, girişin doğru yapıldığı ancak yeterince uluslararası alanyazının taranmadığını söylemiştir.

Şekil 10. Kod Bulutu

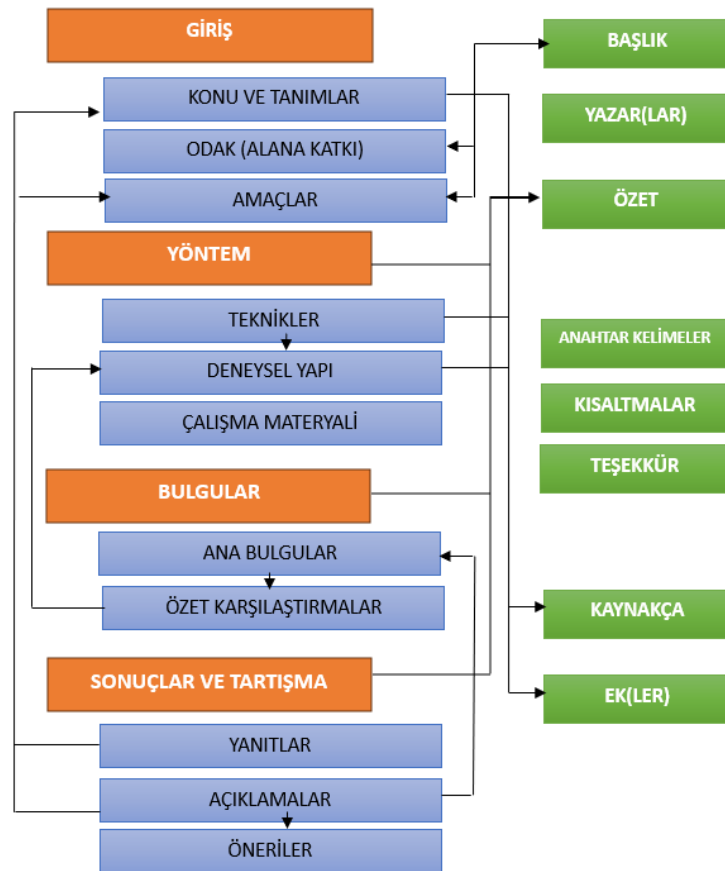
Şekil 10, katılımcıların yüz ifadelerinin yoğunluğa göre dağılımını göstermektedir. Büyük yazı tipinde görüntülenen kod, terimin daha yoğun kullanıldığını, daha küçük yazı tipinde görüntülenen kod ise kodun daha az yoğun kullanıldığını gösterir. Şekil, araştırmanın iyi tasarlanması gerektiğini ve yine yöntemle ilgili sorunları açıkça göstermektedir. Çalışmalarla ilgili diğer sorunun özgünlük olduğu yine şekilde açıkça görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Hengl ve Gould (2002) tarafından yazılan bir makale, Uluslararası Coğrafi Bilgi Enstitüsü'nün yıllık bilimsel tez dersi sunduğunu belirtir. Bu dersi bir fırsat olarak değerlendirerek, öğrencilerle bir araştırma makalesinin yapısını nasıl olması gerektiğini tartışmak ve akademik bir makalenin nasıl olacağı üzerine bir şablon oluşturmak için bir sonuç raporu oluşturulur. Bu çalışma için katılımcılar,

kültürel ve bilimsel farklılıkların tartışılması için bir temel sağlayan dört kıtadaki sekiz ülkeden seçilmiştir. Bu seçim, çalışmanın evrenselliğini ve sonuçların kapsamlılığını sağlamak açısından değerlidir.

Çalışma sonucunda katılımcılar “Başlık, Yazarlar, Özet, Önsöz (I), Metodoloji (M), Sonuçlar (R), Tartışma (D), Öneriler” başlıklarının her zaman oluşturulması gerektiği konusunda fikir birliğine varmışlardır. Araştırmacılar daha sonra bazı alt başlıklar eklemenin çalışmayı daha anlaşılır ve açıklayıcı hale getirebileceğini ifade etmiştir. Çalışma sonucuna göre bir makaleye ait olması gereken yapılar ve içerik şunlardır: araştırma konusu ve tanımları, araştırma hedefleri (sorular), metodolojik teknikler, deneysel kurulum, çalışmanın amacı (örneğin çalışma alanı), ana keşifler (analiz edilen veriler), araştırma sorularına verilen cevaplar, sonuçların açıklaması ve sonraki araştırmalar için çıkarımlar ve öneriler. Aşağıdaki görsel, makalenin yanıtlaması gereken konuların şemasını göstermektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, genel yapı IMRAD sistemine dayanmaktadır ve alt başlıklar da araştırmanın derinliği hakkında bilgi vermek için önemlidir.

Şekil 11. Hengl ve Gould (2002)'a Göre Araştırma Makalelerinin Yapısı

Akkaya ve Aydın'ın (2018) " Academics' Views on the Characteristics of Academic Writing " makalesi, akademisyenlerin görüşlerine dayanarak akademik metinlerin sahip olması gereken nitelikleri tartışmaktadır. Çalışma sonucunda yaygın hatalara ilişkin olarak bir sıklık haritası oluşturulmuş ve en fazladan en aza doğru "sonuçlar, tartışma ve öneriler bölümü (70), yöntem bölümü (69), kaynakça bölümü (56), dilsel ve biçimsel özellikler (53), etik ilkeler (52), giriş bölümü (48), biçimsel özellikler (43), özet bölümü (40), bulgular bölümü (40), problem cümlesi (37) ve amaç cümlesi (33)" yazımının yetersiz olduğu görülmüştür. Yapılan bu çalışmada da en sık hatanın yapıldığı ve en sık olarak eksikliğin görüldüğü bölümün tartışma, sonuç ve öneriler bölümünün olduğu görülmüş; bu bölümü yöntem yazımı takip etmiştir.

Katılımcılar, giriş bölümünün yapısının konuyu ve literatürü vurgulaması gerektiğini ve fazlalıklardan, problem tanımından, öneminden, amacından ve sınırlamalarından kaçınması gerektiğini

ifade etmiştir. Çalışma, çok fazla alakasız alıntının, çok fazla istatistiğin ve yazarların zayıf yorumlama gücünü göstermiştir. Türkçe eğitimi makalelerinin alanyazın bölümlerine bakıldığında; özellikle alanyazının bilgilendiricilik düzeyinin sınırlı olduğu ve yapılan çalışmaların alanyazın ile desteklenmesinin zayıf kaldığı görülmektedir. Bu konuda editörler de aynı görüşe sahiptir. K7 kodlu katılımcı "Giriş zaten adı üstünde -sınırlama- mutlaka çalışmanın sınırlarının belirlendiği çalışmanın probleminin belirlendiği ve anahtar sözcükler çerçevesinde en önemli görülen bilgilerin mutlaka giriş kısmında alınması gerekirken. Giriş kısmı doldurma bilgilerle de geçilebiliyor. Girişi çok değişik kaynaklardan üst üste atıflar bir tost gibi yapılarak oluşturuluyor. Bu şekilde hareket eden olabiliyor. Bu da doğru değil. Veya kendisine göre bir iki üç sayfalık bilgiler de koyanlar oluyor. Çok az atıfla çalışanlar oluyor. Girişte bir temel problemi belirlediğimiz amaçlarıyla birlikte ve çalışmanın kendisiyle ilgili bir temellendirme yapılır girizgâh yapılır bir diğer ifadeyle." diyerek alanyazın içeren bölümün eksikliğinden ve K2 kodlu katılımcı ise "Giriş bölümünün öncelikle bir sorun olduğu ve alanyazında bir boşluk olduğu mesajı verilmesi gerekir. Çalışmanın neden yapıldığı ile ilgili bilgiler verilmesi gerekir. Alanyazındaki boşluğu okuyucuya tam olarak hissettirmek gerekiyor. Alanyazında böyle bir boşluk var ve bu sorunun çözülmesi gerektiği verilmesi gerekir" diyerek alanyazının nasıl olması gerektiğinden bahsetmektedir. K4 adlı katılımcı ise alanyazın konusunda eksikliği ve zayıflığı şöyle ifade etmektedir: "Makalelerde alanyazın taramasının yer aldığı giriş bölümü, çalışmanın nasıl yapıldığına dair yöntem bölümü, çalışmayla elde edilen bulgular bölümü ve alanyazın ile desteklenerek bulguların tartışıldığı ve sonuçların ele alınarak önerilerin verildiği bölümler yapısıyla bir yapılandırma gerçekleştirilmelidir. Giriş bölümünde makale hakkında bilgiler, alanyazın, çalışmanın neden yapıldığı, alanyazında ne gibi boşlukları dolduracağı, alanyazında buna benzer hangi çalışmaların yapıldı gibi bilgiler yer almalıdır. Alanyazın yazılırken sadece yerli kaynaklar ve çok bilinen referanslar kullanılmamalıdır. Bazı makalelerde bakıyorsunuz 80li yıllardan kalma kaynaklar var sadece. Son dönemlere ait referans görmeyince makaleyi kabul etmek istemiyor insan."

Bir çalışmanın iskeletini yöntem bölümü oluşturmaktadır. Çünkü yöntem çıkacak sonucu da etkileyecek öneme sahiptir. Farklı yöntemlerle farklı sonuçlara da ulaşılabilir. Bu nedenle seçilen yöntemin çalışmaya, amaca ve veri setine uygun olması gerekmektedir. K4 adlı katılımcı bu durumu şöyle ifade etmiştir: "Yöntem bölümü: bir çalışmanın en önemli bölüm sayılabilir. Çünkü sen nasıl bir yol izlediğini, hangi araçları kullandığını, hangi grubu neden seçtiğini ve neden kullanacağını, kodlayıcını neden o kişi seçtiğini gibi bilgileri bu bölümde veriyorsun."

Yöntem bölümünün içeriği de önemlidir. K4 adlı katılımcı "*Kısaca okuyucuya denmelidir ki; benim yaptığım bu çalışma, şu yöntem şu araç gereçlerle şu sonuçları vermekte ve alana katkısı şu şekilde olmaktadır.*" diyerek yöntem bölümünün içeriğinden bahsetmektedir. Makaleler incelendiğinde ise çalışmalarda yöntem bölümlerinin oldukça eksik ve niteliksiz olduğu görülmektedir. Büyük kısmında veri kaynağının olmadığı görülmektedir. Diğer yandan veri toplama araçlarından, analiz sürecinden veri analiz tekniğinin temellerinden de neredeyse hiç bahsedilmemiştir. Bunun yanında yöntemin güçlü zayıf yönleri oldukça az ele alınmıştır. Yöntem bölümünde neredeyse nitelikli bulunan tek kısmın veri toplama araçlarının uygunluğu kısmın olduğu söylenebilir. Kan ve Uzun tezlerin yöntem bölümlerini ele aldıkları çalışmalarında belli bir sıralama ve yapının takip edilmediği, rastgele bir içerik oluşturma sürecinin bulunduğu ve bunun da çalışmanın yapısını etkilediği sonucuna ulaşmıştır (Kan & Uzun, 2016).

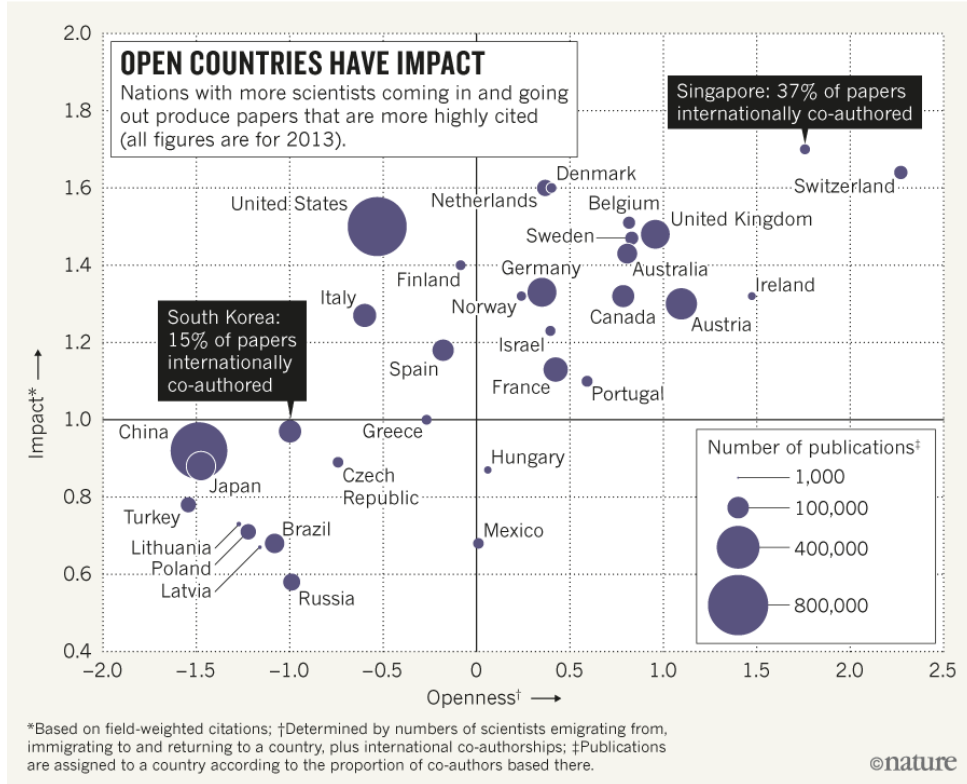
Tartışma bölümü bir makalenin değerini ortaya koyan bölümdür. Çalışmaların tartışma ve sonuç bölümlerinde de oldukça fazla eksiklik olduğu görülmektedir. Akademik çalışmalara bakıldığında bir tartışma ve sonuç bölümünün varlığından bahsedilebilir ancak tartışmanın güçlülüğü ve kapsayıcılığı ile tartışmanın derinliği yeterli oranda niteliğe sahip değildir. Bu konuda K4 "Tartışma bölümü çoğu makalede ya eksik yapılıyor ya da yapılmıyor. Alandaki çalışmaların değerlendirilmesi bu aşamada olur. Yani yazılan makalede sonuç ne, diğer çalışmalarda bu sonucu destekleyen ve desteklemeyen neler var? Benzerlik ve farklılıklar neden oluşuyor? Tartışma bölümünde net bir şekilde ifade edilmelidir." Olarak düşüncesini ifade etmektedir. K3 adlı katılımcı ise tartışma bölümü konusunda makalelerin eksikliğini şöyle nitelendirmiştir: "İkinci zayıf bölüm ise tartışma bölümüdür. Çünkü araştırmacıların özellikle yurt dışı benzer çalışmaların sonuçlarına vakıf olmaması yeterli ve sağlıklı bir tartışma oluşturamamalarına neden olmaktadır."

Öneriler bölümü bir çalışmanın araştırmacılara tavsiye verici ya da farklı çalışmalara yönlendirici nitelikte olan ve araştırmacıları araştırma yapmaya teşvik eden bir bölüm olarak bilimsel çalışmalarda yer almaktadır. Bazı araştırmalarda ayrı bir bölüm bazı araştırmalarda ise sonuç tartışma öneriler şeklinde tek başlık içerisinde yer almaktadır. Çalışmaların neredeyse hiçbirinde öneriler kısmı ya bulunmamakta ya da ilgisiz öneriler yer almaktadır. K9 adlı katılımcı öneriler konusunda Türkçe eğitimi alanyazının eksikliklerini şöyle ifade etmiştir: “Öneriler bizim çalışmalar için ciddi problem. Araştırmada hiç ele alınmamış konu ve durumlar hakkında önerilere çok fazla yer veriliyor. Örneğin bir edebiyat metni inceleniyor ama önerilere bakıyorsunuz öğrencilere okuma sevgisi aşılmalıyız deniyor. Böyle öneri olmaz ki çalışmayla alakası yok. Başka araştırmacılara tavsiyeler verilmesi gerekiyor. Ben şöyle bir çalışma yaptım sınırlıklarım şunlardı ve eksiklerimi belirtiyorum ki araştırmacılar da benim eksiklerimi tamamlayarak yeni çalışmalar yaparak alandaki bu eksikliği kapatmaya çalışsın”

Araştırma sonuçlarına göre çalışmaların sonuç, tartışma ve öneriler bölümlerinde çalışmanın bulgularına dair yorumlar ve alana katkı net ve açık bir şekilde belirtilmelidir. Öneriler açık, anlaşılır, uygulanabilir ve problemlere yönelik olmalıdır. Yapılan bu çalışmada benzer şekilde, hakemlerin makalelerdeki tartışma bölümlerinde de eksikliklerin olduğunu söylediği görülmüştür. Tartışma bölümleri araştırmacının çalışma ile elde ettiği bulguların harmanlanmasını ve düzenlenmesini içermelidir. Bulguların alanyazındaki yerinden bahsettikten sonra bu duruma yönelik okuyucu ve araştırmacılara uygun öneriler sunması gerekmektedir. Özellikle Türkçe eğitimi araştırmalarında başlangıç şablonu olarak Grech’in (2019) de çalışmasında tam anlamıyla bahsettiği IMRAD yapısının kullanılmaması bu ve bunun gibi sorunların sürekli devam ve tekrar etmesine sebep olacaktır.

Çocuk ve Arı, makale giriş bölümlerinin sözbilimsel yapılarının incelenmesi adlı çalışmasında makalelerin giriş bölümlerini Swales’in tekniğine göre incelenmiş ve orada da bu çalışmanın bulgularına paralel olarak alanyazın verisinin niteliğinin yeterli olmadığı, içeriğinin zamana göre yeterince gelişim göstermediği ve çalışmayı gerekçelendirme ve alt amaçlar belirtme gibi alt alanlarda sorunların yer aldığı belirtilmiştir (Çocuk & Arı, 2018).

Akademik dilin eksikliği ve evrensellikten uzak çalışmaların varlığı, Türkçe eğitimi çalışmalarının uluslararası alan yazına açılmasını da engellemektedir. Bu sorun genel anlamda ülkenin akademik çalışmalarının ortam sorunu olarak dünya literatüründe yer almaktadır.

Şekil 12. Ülkelere Göre Akademik Metinlerin Etki Güçleri

Yapılan bir çalışmaya göre (2017) yayınlanan makaleler açısından ABD ve Çin dünya literatürüne hükmetmektedir. “Uluslararası makaleler” (farklı ülkelerden yazarları olan çalışmalar) için ABD hala öndedir ve onu İngiltere, Çin, Almanya, Fransa ve Kanada izlemektedir. Uluslararası makaleler, bir ülkenin tüm makalelerinin yüzdesi olarak değerlendirildiğinde, en çok bağlantı sağlanan ülke olarak İsviçre (%42), onu Belçika (%38), Singapur (%37) ve Avusturya (%36) izlemektedir. Düşük dışa açıklık (atıf alma gibi) ve düşük etkiye sahip ülkeler arasında Rusya, Türkiye ve Polonya, Çin, Japonya, Letonya, Litvanya ve Çek Cumhuriyeti yer almaktadır. Yine aynı tabloya bakıldığında makalenin etki gücünü farklı ülkelerden ortak araştırmacıların varlığını gösterdiği söylenebilmektedir. Bunun yanında ülke dışına ulaşamayan araştırmaların referanslarının da yine kendi ülkesi içerisinde kalacağından araştırmanın kendi ulusal literatürü içinde kalmasına ve yine uluslararası literatüre çıkamamasına neden olacaktır.

Öneriler

Birçok ülkede birçok araştırmacı tarafından tür analizi çalışmaları yapıldı. Bu çalışma içerisinde de bunun birçok örneği yer almaktadır. Tür analizi çalışmaları akademik metinlerin uluslararası literatürde daha fazla yer edinebilmesi için önemini koruyacaktır. Çünkü araştırmacıların bağlı olduğu kültürel ve sosyal bağların, metinlerin retorik yapısını etkilemesi kaçınılmazdır. Tüm bu bilgiler ışığında yapılan bu çalışmanın farklı yöntem ya da materyallerle tekrarlanması gerekebilecektir.

Bu tür analizi çalışması sadece Türkçe eğitimi boyutuyla yapılmıştır. Çalışma esasiyle disiplinler arası bir çalışma olarak da tekrarlanabilir. Öğrenme alanları ile ayrı ayrı değerlendirmeler yapılabilir. Bununla birlikte farklı kültürlerle karşılaştırma çalışmaları da yapılarak evrensel çalışmalarla aramızdaki eksiklik daha net ifade edilebilir.

Akademik metinler, makaleler, raporlar ya da diğer herhangi bilgi içerikli metinler tüm akademik araştırma yapanların kapsamı içerisinde yer almaktadır. Özellikle yüksek lisans düzeyinde akademik metin yazımı derslerinin zorunlu tutulması, bilimsel araştırma projeleri destekleme kurum ve kuruluşlarının akademik yazma ve literatür tarama üzerine hazırlanan projelere öncelikli destek vermesi ve sempozyumlarda sıklıkla konu ile ilgili atölyelerin oluşturulması akademinin ortak sorunu olan makale türünün tanınması, oluşturulması ve uluslararası literatüre kazandırılması konularına oldukça fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Bilimsel araştırma yöntemleri çalışan uzmanlar ya da araştırma yöntemi eserleri incelendiğinde farklı farklı görüşlerin yer aldığı görülmektedir. Bunun yanında metinselliğin ya da akademik metnin ne olduğu, yapısının nasıl olması gerektiği ya da hangi şablon üzerine metnin oluşturulması gerektiği yine alan uzmanları tarafından ele alınmaktadır. IMRAD ölçüsü ve Swales’in hareket analizi şablonu ele alındığında bu tür eleştirilerin devam edeceği, metin analizi sürecinin uzun yıllar daha devam edeceği ön görülebilir. Bu öngörüden yola çıkarak Türkçe dili, sosyal ve kültürel yapısı da göz önüne alınarak Türkçe makalelerin niteliklerine yönelik bilimsel faaliyetlerin yapılmasının önemli olduğu söylenebilir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Etik Kurul İzni

Kurul adı = Atatürk Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu

Karar tarihi= 14.02.2019

Belge sayı numarası= 03/02

Yazarların Katkı Oranı

Bu çalışmada yazarların katkı oranı 1. yazar % 60, 2. yazar % 40 şeklinde gerçekleşmiştir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada taraflar arasında çıkar teşkil edebilecek herhangi bir durum veya ilişki bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- American Psychological Association (APA). (2020). *Publication manual of the American Psychological Association (7)*. Washington: American Psychological Association.
- Bazerman, C. (1988). *Shaping written knowledge: The genre and activity of the experimental article in science*. Wisconsin: The University of Wisconsin Press.
- Bazerman, C. (1994). Systems of genres and the enactment of social intentions. A. Freedman & P. Medway (Ed.), *Genre in The New Rhetoric* içinde. London: Routledge.
- Bhatia, V. K. (1993). *Analysing genre: Language use in professional settings*. London: Longman.
- Börekçi, M. (2006). Atatürk, dil ve kültür. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 15-21.
- Cargill, M., & O'Connor, P. (2009). Writing scientific research articles: Strategy and steps. Cargill, M. ve O'Connor, P (Ed.) *Veterinary Pathology* içinde. New_Jersey: Blackwell Publishing Inc.
- Creswell, J. (2004). Designing a mixed methods study in primary care. *The Annals of Family Medicine*, 2(1), 7-12.
- Çocuk, H. E. (2017). Eğitim bilimleri alanındaki makalelerin giriş bölümlerinin bilimsel söylem yapısı bağlamında incelenmesi. (Yayımlanmamış doktora tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çocuk, H. E. (2018). Hareket ve adım bağlamında eğitim bilimleri makalelerinin giriş bölümlerinin incelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Çocuk, H. E., & Ari, B. (2018). Makale giriş bölümlerinin sözbilimsel yapılarının incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 988-1003.
- Day, R. A. (1979). *How to write and publish a scientific paper*. Philadelphia: University City Science Center.
- Day, R. A., & Gastel, B. (2011). *How to write and publish a scientific paper (7. bs)*. Westport: Greenwood Publishing Group.
- Douglas, D. (1992). The multi-dimensional approach to linguistic analyses of genre variation: An overview of methodology and findings. *Computers and the Humanities*, 26(5-6), 331-345.
- Ergenç, İ. (2001). Bilim dili ve anadili. *Bilim ve Ütopya Dergisi*, 2(1), 12-13.
- Graves, H., Moghaddasi, S., & Hashim, A. (2013). Mathematics is the method: Exploring the macro-organizational structure of research articles in mathematics. *Discourse Studies*, 15(4), 421-438.
- Grech, V. (2019). WASP (Write a Scientific Paper): Miscellaneous practical and material aspects. *Early Human Development*, 128(1), 105-127.
- Holloway, I., & Todres, L. (2003). The status of method: Flexibility, consistency and coherence. *Qualitative Research*, 3(3), 345-357.
- Hyland, K. (2003). Genre-based pedagogies: A social response to process. *Journal of Second Language Writing*, 12(1), 17-29.
- Hyland, K. (2004). *Genre and second language writing*. Michigan: The University of Michigan Press.
- Hyon, S. (2018). *Introducing genre and English for specific purposes*. London: Routledge.
- Ivanič, R. (1998). *The discursial construction of identity in academic writing*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Kan, M. O. (2014). *Sözbilimsel yapı temelli bir metin dilbilim çözümlemesi: Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin sözbilimsel yapı özellikleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kan, M. O., & Uzun, G. L. (2016). Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin yöntem bölümlerine ilişkin sözbilimsel yapı özellikleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 1-19.
- Kanoksilapatham, B. (2003). *A corpus-based investigation of scientific research articles: Linking move analysis with multidimensional analysis*. Georgetown: The University of Georgetown University.

- Kuckartz, U., & Rädiker, S. (1999). *Analyzing qualitative data with MAXQDA: Text, audio, and video*. Berlin: Springer.
- Lin, L., & Evans, S. (2012). Structural patterns in empirical research articles: A cross-disciplinary study. *English for Specific Purposes*, 31(3), 150-160.
- Mauranen, A., Hynninen, N., & Ranta, E. (2010). English as an academic lingua franca: The ELFA project. *English for Specific Purposes*, 29(3), 183-190.
- Miller, C. R. (1984). Genre as social action. *Quarterly Journal of Speech*, 70(2), 151-167.
- Özönder, F. S. B. (2002). *Eski Türklerde dil ve edebiyat: Türkler*. İstanbul: Yeni Türkiye Yayınları.
- Paltridge, B. (1994). Genre analysis and the identification of textual boundaries. *Applied Linguistics*, 15(3), 288-299.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods*. New York: SAGE Publications, Inc.
- Politis, P. (2007). Promotion and politeness: conflicting scholarly rhetoric in three disciplines. *Journal of Pragmatics*, 39(11), 2071-2074.
- Ryan, G. W., & Bernard, H. R. (2003). Techniques to identify themes. *Field Methods*, 15(1), 85-109.
- Salager-Meyer, F. (2014). Writing and publishing in peripheral scholarly journals: How to enhance the global influence of multilingual scholars. *Journal of English for Academic Purposes*, 13, 78-82.
- Simon, E. L., Osei-Ampofo, M., Wachira, B. W., & Kwan, J. (2020). Getting accepted – successful writing for scientific publication. *African Journal of Emergency Medicine*, 10, 154-157.
- Soler, V. (2007). Writing titles in science: An exploratory study. *English for Specific Purposes*, 26(1), 90-102.
- Swales, J. M. (1990a). *Genre analysis: English in academic and research settings*. New York: Cambridge University Press.
- Swales, J. M. (1990b). *Genre in rhetoric genre analysis: English in academic and research settings*. New York: Cambridge University Press.
- Swales, J. M. (1997). English as tyrannosaurus rex. *World Englishes*, 16(3), 373-382.
- Swales, J. M., & Leeder, C. (2012). A reception study of the articles published in English for Specific Purposes from 1990–1999. *English for Specific Purposes*, 31(2), 137-146.
- Swales, John M & Feak, C. (2004). *Academic writing for graduate students: Essential tasks and skills*. Michigan: University of Michigan Press.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tezcan, S. (1978). *En eski Türk dili ve yazını, dilim, kültür ve öğretim dili olarak Türkçe*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (TÜBİTAK). (2017). Bibliyometrik analiz raporu. <https://cabim.ulakbim.gov.tr/bibliyometrik-analiz/turkiye-bilimsel-yayin-performans-raporlari>.
- Wagner, C. S., & Jonkers, K. (2017). Open countries have strong science. *Nature*, 550(7674), 32-33.

Extended Abstract

Introduction

Presenting the discourse structure of academic articles on Turkish language education, assessing the standard of academic language and style used in the field, and critically analyzing the rhetorical structure of Turkish language education studies carried out both nationally and internationally are topics that have been lacking in the field. Studies on genre are rare in Turkish education, compared to the English language and literature and English usage in Turkish literature sectors, which have both been researched in international literature since the 1990s. The studies that have been conducted on Turkish language teaching have simply looked at a piece of the research, such as the introduction or summary, without taking it into account as a whole. To better position Turkish education studies in the world literature, a thorough investigation is required to ascertain the precise motions of the Turkish language and to document the universal article structure. Additionally, it has been recognized that studies of rhetoric or genre analysis in Turkish literature stay at the article level and the value of approaching the literature from a holistic standpoint, particularly in academic research on Turkish education. Due to these factors, the purpose of this thesis is to perform a

multidimensional discourse analysis of academic articles on Turkish language education in Turkey within the framework of genre analysis and to assess the suitability of these studies to academic language and structure within the context of expert opinions.

Method

Mixed methods research using simultaneous/parallel (simultaneous quantitative + qualitative) was used in the study. Different methodologies were utilized concurrently while collecting quantitative and qualitative data to study the rhetorical structures of Turkish education research publications. The data were combined when the inferences drawn from the interpretation of the quantitative and qualitative findings were being combined, which occurred in the discussion section of the thesis. The qualitative component of the study is interviewing methods. The study group had twelve editors in it. The instrument for gathering data was a semi-structured interview form. The data were analyzed using the qualitative data analysis application "MAXQDA 2020". The study's quantitative data were gathered from Turkish educational articles. Data from the articles were gathered using the "Article Evaluation Form" that the researcher had translated into Turkish. Out of 1071 articles on Turkish education that were published between 2013 and 2017, the studied articles were chosen. The selection of articles began after the procedure of locating the universe of articles to be used for the investigation. For the studies to be considered for the research, five criteria were established. For this selection, corpus studies were disregarded from the study and the studies to be examined within the parameters of the coding created by Jaroongkhongdach et al. (2012) were chosen. The following list of criteria was used to limit the articles:

1. Having a close connection to Turkish education.
2. Being written in Turkish, the mother tongue.
3. Possessing the IMRD criteria framework, particularly for the methodology portion
4. A corpus study shouldn't be used.
5. Published in Turkish-language publications and periodicals with ULAKBIM indexes.

With these restrictions, 398 publications in total were used for the study. Following the analysis and coding of the articles, descriptive statistics were produced. The package application Jamovi 2.3.1 was used to analyze these data.

Result and Discussion

As a result of the study, five different themes were developed from the qualitative findings based on the interview technique: "Scientificity," "Duties of the Researcher," "Positive Features of the Studies in the Field," "Duties of the Researcher," "The Place of Academic Writing in Scientific Publication," and "Critical Approach to the Studies in the Literature."

Participants agreed that the introduction's organizational structure should place an emphasis on the subject and literature while avoiding repetition, problem definition, importance, purpose, and limitation. The paper displayed an excessive number of statistics, irrelevant citations, and weak author interpretive abilities. When the literature portions of Turkish education papers are analyzed, it is clear that the support provided by the literature for the studies is insufficient and that the literature has a low level of informativeness.

The "conclusion, discussion, and recommendations" feature of the papers is rated very poorly by the study's field specialists and coders. It was determined that the suggestions for additional study and the relevance of the publications' research findings were insufficient for academic discourse. The level of diversity (26.38%), clarity (23.62%), relevance (23.12%), and justification strength (48.74%) of the 398 articles that the coders analyzed were all judged to be low. It was found that a discussion and recommendations part was missing from 40% of the articles examined.

The study's findings revealed that the participants were in agreement that the headings "Title, Authors, Abstract, Introduction (I), Methodology (M), Results (R), Conclusions and Discussion (D), and References" should be included. When the publications are analyzed, it becomes clear that the research' methodology sections are incredibly vague and unqualified. It can be noticed that the majority of them lack a data source. On the other hand, the methods used for gathering data, the

analysis itself, and the fundamentals of data analysis techniques were hardly ever highlighted. Additionally, the method's advantages and disadvantages are barely touched upon.

The appropriateness of the data gathering instruments may be considered the only aspect of the methodology section that is almost qualified. The researchers came to the conclusion that studies could be undertaken that were more qualified by include some subheadings. There are "research topic and definitions, research objectives (questions), methodological techniques, experimental setup, purpose of the study (e.g. study area), main discoveries (analyzed data), answers to research questions, explanation of results, and recommendations and implications," among others. It has been determined through this kind of examination that Turkish educational studies fall outside of the internationally recognized article systems. Scientific studies typically include a part called recommendations that advises researchers or points them in the direction of more studies while also enticing them to pursue research. As a concluding discussion and recommendations, it appears as a separate section in some studies and as part of a single title in others.

Turkish education studies are not available to world literature due to a lack of academic language and the existence of subjects that are not universal. This issue is widely acknowledged in international literature as the nation's academic studies' environmental issue. The research will also stay inside its own national literature and not reach the international literature since the references of the studies that cannot reach outside the country will also remain within their own country.